І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація.
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 18. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 28-го СІЧНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 28, 1965 No. 18. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Середа, 27-го січня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН У ВІВТОРОК 26-ГО СІЧНЯ вийшов із шпиталю, куди його відвезли були в суботу по півночі о год. 2:50, бо він занедужав був на перестуду і сильно кашляв. З Президентом залишила шпиталь Бетесда і пані Джансон, яка також лікувалася від перестуди. Але ще не було відомим в середу вранці, чи Президент зможе поїхати на похорон англійського державного мужа Вінстона Черлилла. Цю справу вирішить Президент в середу або аж в четвер. Коли б Президент не міг бути в Лондоні, то його заступав би головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ерл Воррен, який очолював би американську делеґацію, в якій був би і державний секретар Дін Раск. Коли б Президент летів до Лондону, то він зробив би це аж в п'ятницю вранці, і ввечері в суботу вернувся до Вашинґтону.

КОНҐРЕСОВІ ПРОВІДНИКИ Й АМЕРИКАНСЬКЕ АДВОКАТСЬКЕ ТОВАРИСТВО стараються про те, щоб якнайскорше важливим був закон про право наслідування на ста-Президент міг іменувати віце - президента, коли б це стано-Президент міг іменувати віце президента, коли б це становище опорожнилося, а Конґрес мав би цю номінацію затверджувати. Коли б Президент не міг виконувати своїх функцій, то він міг би передати свій уряд віце - президентові. Коли б сам Президент не хотів заявити на письмі, що він не може виконувати своїх функцій, то за нього мав би право це зробити віце - президент за потвердженням більшости членів Президентового кабінету.

ПАЛАТНА КОМІСІЯ СПОСОБІВ І ЗАСОБІВ почала працювати над урядовим законопроєктом про шпитальну опіку над старшими особами в рамах соціяльного забезпечення в середу 27-го січня. Голова цієї Комісії конґресмен - демократ з Аркенсо Вілбур Д. Міллс заявив, що не є потрібні публічні переслухання, бо вони відбулися минулого року. Міллс сподівається, що до половини березня законопроєкт буде готовий в Комісії, яка перешле його повній Палаті. Конґресмен республіканець Джан В. Бирнс домагається публічних переслухань і цього року. Республіканці є проти лікарської опіки в рамах соціяльного забезпечення. Вони плянують внести свій власний законопроєкт в цій справі.

НА СВІТОВІЙ ВИСТАВЦІ В НЮ ЙОРКУ є 2 великі павільйони: Фордова Ротунда і Павільйон ЗДА, в яких виставлено найновіші наукові здобутки. Восени 1965-го року скінчиться Світова Виставка, і тоді плянують зробити із тих павільйонів Науковий Музей, який був би найбільшим науковим музеєм у світі. Вже тепер нараджуються над тим, звідки взяти фонди на організацію цього музею, бо на перерібку цих обох павільйонів для музейних цілей треба б кількох мільйонів долярів. Не сподіваються фінансової надвишки з Виставки.

СЕКРЕТАР СКАРБУ ДАҐЛЕС ДІЛЛОН заявив, що він таки залишить своє становище в найближчих місяцях і не буде в урядовій службі тоді, коли Конґрес ухвалюватиме законопроєкт про зменшення податків від люксусових товарів на суму $1 700 000 000. Діллон є республіканцем, і дехто гадає, що його місце займе республіканець — брат нюйоркського губернатора — директор банку Дейвід Рокефеллер. Інші називають як наступника Діллона президента Американської Електричної Компанії Доналла С. Кука.

ФЕДЕРАЛЬНА ЗАБОРГОВАНІСТЬ в липні минулого року виносила $312 000 000 000, а в липні цього року вона має винести коло $316 000 000 000. Передбачають, що в липні 1966-го року федеральна заборгованість збільшиться до $322 500 000 000, і на кожного американця припаде по — $1 627 боргів. Цього року федеральний бюджет на 1966-ий рік запропонований в сумі $99 700 000 000, з чого на кожну особу в цій країні припадає по $503. В цьому році має припасти на одну особу $499.

У СВІТІ

ДОМОВИНУ З ТІЛОМ ВІНСТОНА ЧЕРЧІЛЛА перевезено у вівторок 26 січня з його приватного дому до Вестмінстерської галі недалеко палацу парляменту. Домовину перевезено тим часом звичайним чорним караваном у супроводі тільки вісьмох автомобілів з членами найближчої родини. Щойно в суботу вранці відбудеться парадний похорон на державний кошт за детально виготовленим церемоніялом. Маєстром церемонії похорону є лорд Маршал, князь з Норфолку.

У ЗВ'ЯЗКУ З ПОГАНОЮ СИТУАЦІЄЮ У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ кол. віце-президент Ричард Ніксон заявив у промові на форумі Екзекутивного Клюбу Продавців у Ню Йорку, що Америка програє війну проти комуністичних партизанів у В'єтнамі, якщо не прийме нової тактики. Він поручав перевести „кварантану" південно-в'єтнамської війни, і ізолювати тамошній терен від будь-якого зв'язку з країнами, відкіля йде постачання для комуністичних партизанів. Рішення, що його президент Джансон має прийняти в справі Південного В'єтнаму, буде найважче і вирішне. Ніксон признав, що нова, пропонована ним тактика, погрожує війною проти Комуністичного Китаю, але він ствердив, що ЗДА не мають вибору, бо всяка інша тактика доведе до програ.

СОВЄТСЬКИЙ УРЯД видалив першого секретаря американської амбасади у Москві, Ричарда Стольца. У совєтській ноті в цій справі сказано, що в листопаді минулого року большевики арештували якогось ближче неназваного совєтського громадянина, який „признався", що він „стояв в контакті" з тодішнім першим секретарем амбасади ЗДА Кеннетом Керстом, а з цим останнім співпрацював Ричард Стольц. З американського боку повідомлено, що це видалення американського дипломата є просто відплатною акцією совєтів за видалення Америкою радника совєтської амбасади у Вашинґтоні Бориса Карповича.

ІРАНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ГАССАН АЛІ МАНЗУР помер внаслідку поранення його в атентаті в четвер минулого тижня. Коли він ішов до парляменту, кількакратно стрілив до нього з найближчої віддалі 21-річний робітник Мохаммед Бакарій. Арештований видав ще двох своїх спільників, — всі вони були членами фанатичної мусульманської групи, яка противилася поступовим реформам, що їх переводив прем'єр Манзур, який користувався повним довір'ям короля Різи Палеві.

БРИТАНІЯ рішила знищити всі свої бомбовики типу „Валіянт", які могли летіти у висоті 50.000 стіп із швидкістю близькою звукові. Ці бомбовики належали до так званої групи „Б": „Валіянт", „Віктор" і „Вулькан" — всі вони належать до наймодерніших бомбовиків. Проте британські фахівці ствердили, що металеві частини „Валіянтів" скрушіли і тому літаки стали непевними. Таких машин було в останньому часі ще коло 50.

АМЕРИКАНСЬКІ ЗАКОНОДАВЦІ ЗАКЛИКАЮТЬ УРЯД І НАРІД ПІДТРИМАТИ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ВОЛІ Й НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Вашинґтон. — Цього року, як і в багатьох попередніх, численні американські законодавці, сенатори й конґресмени обох партій, Демократичної і Республіканської, відзначили роковини проголошення державної незалежности Української Народної Республіки 22-го січня 1918-го року в Києві, виголошуючи та записуючи в Конґресовому Протоколі відповідні заяви, в яких пригадують славну подію, віддають салют українському народові за те, що хоч завойований переважаючими силами й підкорений насильством, сам не тільки не погоджується з таким насильним станом речей, але й активно бореться за привернення своєї державної незалежности й національної суверенности. Як уже інформовано в попередньому числі „Свободи", сенатор Дірксен з Іллиной вшанував роковини 22-го січня зголошенням в Сенаті резолюції, якою Сенат, разом з Палатою Репрезентантів, закликає Президента ЗДА „поробити дійсні заходи", щоб Об'єднані Нації домоглися усунення всіх совєтських окупаційних сил з України та інших завойованих Москвою країн, щоб у тих країнах перевести під безпосереднім наглядом Об'єднаних Націй вільні вибори та щоб поставити під суд відповідальних за аґресію і злочини совєтських володарів, подібно, як суджено і засуджено нацистських воєнних злочинців у Нюрнберґу. Проєкт резолюції сенатора Дірксена був прочитаний та скерований до сенатської комісії закордонних справ для дальшого розгляду. Прикладом заяв і закликів інших законодавців, зголошених в Конґресі та вписаних до Конґресового Протоколу в останніх днях, може послужити заява сенатора Томаса Дадда з Коннектикат, виголошена в Сенаті в п'ятницю, 22-го січня ц.р. та яку подаємо в українському перекладі:

ЗАЯВА СЕНАТОРА ДАДДА

„Сьогодні сповняється 47 років з дня проголошення Української Незалежности в січні 1918-го року. Жаден інший нарід в історії не боровся за свою волю жертвенніше і завзятіше, як український нарід. Цю боротьбу за національну волю він продовжує від століть, насамперед проти царської й тепер проти большевицької опресії. Комуністичні тирани намагалися зламати його волю до спротиву масовими вивозами, штучно організованим голодом та безмежним терором. Але український нарід тисячами різних способів продемонстрував навіть в останніх роках, що дух Тараса Шевченка ще живе в Україні. Відзначаючи ці роковини короткотривалої незалежности України, жаль за втраченою волею понад чотири десятиріччя тому є тільки другорядною частиною нашої мети. Я та інші мої колеґи відзначають цю нагоду в Сенаті, щоб відновити наше зобов'язання відносно остаточного встановлення вільної і незалежної України, яка жила б у мирі з іншими націями світу. Це є мета, яку можуть піддержати всі люди доброї волі".

КОНҐРЕС ЗДА ВІДЗНАЧИВ ДЕНЬ 22 СІЧНЯ МОЛИТВАМИ

Вашинґтон. — Як уже коротко інформовано, обидві Палати Конґресу ЗДА, Сенат і Палата Репрезентанів, відзначили роковини проголошення державної незалежности Української Народної Республіки 22-го січня 1918-го року вступними молитвами в обидвох Палатах Конґресу та численними заявами законодавців в понеділок 25-го і у вівторок 26-го січня. В Палаті Репрезентантів сесію започаткував в понеділок молитвою Всч. о. Василь Дяків. У вівторок 26-го січня, така сама церемонія відбулася в Сенаті, сесію якої започаткував молитвою Преосв. Ярослав Ґабро, єпископ Української Католицької Єпархії в Шикаґо. На сесію Сенату ввійшов Преосв. Ґабро в супроводі свого сенатора Еверетта Дірксена. Після молитов в обидвох Палатах численні законодавці складали свої заяви.

МОЛИТВА, ЩО ЇЇ ПРОВІВ ПРЕОСВ. ЯРОСЛАВ ҐАБРО, ЄПИСКОП ШИКАҐО, В СЕНАТІ ЗДА

Всемогучий Боже, Дателю Мудрости і Джерело всього знання! Ти у своїй доброті супроти людського роду дозволив ласкаво на те, щоб ми, зберігаючи Твої незмінні універсальні закони, могли вже тут на землі досягти добробуту і щастя.

Одним із неоцінених скарбів, якими втішаються серця людей у вільному світі є право свобідного вибору такої форми правління, яка була б на сторожі правопорядку і добра своїх горожан.

Ми зібрані тут на хвилинку торжественної молитви бажаємо виявити почування глибокої вдячности Божому Провидінню, що зволило нам втішатись привілеями вільної Держави, де вня індустрія і світ праці, наука і технологія разом із соціологічними науками пов'язані із такою гармонією та доцільністю, як в жадній іншій країні світу. Всі ці прояви суспільного життя спрямовані на користь американського народу.

В покірній молитві, о Боже ми благаємо Твоєї помочі особливо для Президента З'єднаних Держав Америки. Обдаруй його духом мудрости та витривалости. Зішли своє благословення і на цей шановний Сенат ЗДА і дай йому ласку благорозум'я. Допоможи, щоб всі його рішення були доконувані в гармонії любови із справедливістю.

Щоб ці дуже важливі чесноти були з гідністю застосовувані й на будуче, нам треба Твоєї Божественної опіки і проводу. Як знаємо, дари Божих Ласк не є обмежені до одної нації чи держави і тому, молимось, щоб ці ідеали, що присвічують кожному із нас в нашому громадському житті, могли послужити живим прикладом до наслідування всім, що мають подібні аспірації. Щоб й інші нації, скориставши із прикладу життя цієї країни, могли втішатись подібним Божим Благословенням.

Зокрема ми просимо Тебе за український нарід, який проголосив свою самостійність 47 років тому, та який тепер є позбавлений цієї благодаті.

Як громадяни цієї благословенної країни, ми є вповні свідомі того, що наш нарід находиться у великій потребі в боротьбі за своє самозначення. — Героїчна боротьба за самостійність ще далі триває. Цей факт підчеркують в останніх тижнях не тільки в Америці, але рівнож в цілому світі.

Благословення статуї Тараса Шевченка, найславнішого українського поета, якого ім'я стало синонімом боротьби за свободу, являється подією великого історичного значення, яка нагадує кожному із нас, що українська культура і її дух свободи є тими найсильнішими факторами, що зберегли цю славну націю в годинах лихоліття.

Ми заносимо наші гарячі молитви, щоб благословенні овочі свободи і демократії, якими втішається наша країна, були власністю української нації та всіх волелюбних народів світу.

Ми молим Всевишнього щоб З'єднані Держави Америки й надальше залишилися бастіоном свободи і зразком морального правління і проводу для цілого світу та щоб достойні члени Сенату Америки, які зійшлися сюди на свою 89 Сесію, досягнули при Божій помочі важливих вирішень на добро нашої Держави.

МОЛИТВА В ПАЛАТІ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ, ЯКУ ПРОВІВ ВСЧ. О. ВАСИЛЬ ДЯКІВ, ПАРОХ УПЦЕРКВИ СВ ІВАНА В ШАРОН, ПА.

Помолімся в ім'я Отця і Сина й Святого Духа.

Боже, під Твоєю керівною рукою наші прабатьки переїхали сюди через море, ми, їх нащадки, клонимо наші голови нині перед Твоїм маєстатом: удячно, покірно і побожно.

Отче, благаємо Тебе благословити нашого президента Линдона Б. Джансона, членів його кабінету, Сенат і це законодавче тіло, Палату Репрезентантів ЗДА.

Кріпи наш край, ми молимо Тебе, його Уряд, збройні сили і людей, які віддали себе під Твою опіку.

Ми дякуємо Тобі, що дарував єси цій великій Країні наших славних мужів, які любили Тебе. Вони зрозуміли Твою правду, що люди є обдаровані певними особистими правами, а ними є: життя, свобода і змагання до щастя.

Ми, які твердо віруємо, що ці права є для всіх людей, згадуючи 47-му річницю проголошення незалежности Української Народної Республіки, приносимо нашу молитву до Тебе за цей многострадальний нарід, що є позбавлений волі безбожним імперіялізмом. Вислухай благання всіх інших народів, які змагають до свободи всупереч брутальним, безпощадним методам цієї деспотичної ідеології і режиму, якого світ коли-небудь бачив.

Українська незалежність, проголошена серед глухого, самолюбного світу, упала першою жертвою перед сатанічними силами комунізму. Безперервна руїна мільйонів, страждання чоловіків, жінок і дітей завжди свідчать, що Україна є уярмлена, але не переможена. Господи, ми покірно благаємо Тебе, щоб ця безнастанна боротьба за волю Українського Народу, не осталась при дорозі життя незауваженою. Просимо Тебе Господи освітлюй всіх свободолюбних людей до їх обов'язку знищення зростаючого зла над іншими невинними душами у світі.

Дозволь нам, ласкавий Господи, вклонити наші голови у смиренній вдячності перед безчисленними оборонцями свободи по всьому світі. Багато тих героїв зложили найвищу жертву, щоб смолоскип свободи міг завжди голосити вістку надії всім людям, що ще в неволі.

Даруй, щоб українська й інші поневолені нації змогли в скорому часі повстати до нового свобідного життя. Щоб вони змогли зайняти своє належне місце між вільними державами цього світу.

Ми просимо й благаємо Тебе через Ісуса Христа, нашого Господа, Сина Твого, що живе і царствує з Тобою в єдності Святого Духа, нині і повсякчас. Амінь.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ВІДЗНАЧАЮТЬ РОКОВИНИ 22-го СІЧНЯ

ДЖЕРЗІ СИТІ

Академію влаштував місцевий Відділ УККомітету і вона відбулася в неділю, 24-го січня ц. р., о год. 4-ій пополудні в залі Українського Народного Дому. Започаткував імпрезу молитвою впреп. о. декан Антін Борса, місцевий український католицький парох.

Оперова співачка Марія Лисогір при фортепіяновому супроводі Олі Дмитрів заінтонувала американський і український національні гимни, а відкрив свято коротким словом голова Відділу УКК Володимир Білик. Головним англійським промовцем був конґресмен Домінік Деніелс (оригінальний текст його промови буде надрукований в англомовному „Українському Тижневику"), а головним українським промовцем був гол. предсідник УНС та екзекутивний віце-президент УККА Йосип Лисогір, який також проводив святом. Виступали: хор учнів „Рідної Школи" під проводом своєї учительки Ірини Благітки, Молодеча група УНДому під проводом Ю. Біласа та під адміністрацією Василя Ґели виконала народні танці, а Люба Яцусь і Наталка Ґавур деклямували.

Привітання від перешкодженого посадника міста склав президент Міської Ради.

Закінчено Свято заінтонованою преп. о. деканом Борсою піснею-молитвою „Боже, вислухай благання" та співом „Не пора". Два місцеві американські щоденники віддали роковинам й імпрезі багато місця і уваги.

БРУКЛИН, Н. Й.

Святочна Академія відбулась в дні 24 січня ц. р. в залі Українського Народного Дому. Участь взяли: ансамбль бандуристок осередку СУМА в Ню Йорку під управою п. Павла Данилова, деклямації панночок Дарії Костик й Евгенії Курій та пана Боднара. Святочну промову виголосив ред. В. Душник. Відчинив свято п. Ю. Косяк голова Центрального Комітету. відділ УККА, а проводив святом п. П. Матичка, секретар відділу.

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Церемонії Державного Свята — 22 січня — почалися в неділю 10 січня ц. р., коли то мейор міста Джан Е. Флин разом з Впреп. о. дек. Василем Клосом підписали спільно „Проклямацію Українсько-

(Закінчення на стор. 3-ій)

В Ірвінґтоні помер Софрон Федів, колишній керівник друкарні „Свободи"

бл. п. Софрон Федів

Ірвінґтон, Н. Дж. — Тут помер передчасно, всього на 56-му році життя, Софрон Федів, колишній керівник друкарні „Свободи", видатний фахівець друкарства, фотографії і фільму, широко відомий в колах письменників, журналістів і друкарів метрополітальної округи Ню Йорку. Був активним діячем Української Пресвитеріянської Церкви, членом дирекції банку „Самопоміч" в Нюарку і членом різних українських організацій. Освічений, активний, з гарними товариськими манерами — втішався загальною симпатією. Був членом 490-го Відділу УНСоюзу. Панахида відбудеться в четвер, 28-го ц.м., о год 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвина й Литвина в Ірвінґтоні. Похорон відбудеться в п'ятницю, 29-го січня ц.р., о год. 1-ій по пол. з української Пресвитеріянської церкви при 36 Harrison Place в Ірвінґтоні на цвинтар Hollywood в Union, New Jersey.

УКРАЇНСЬКІ ВЛАДИКИ, УСТАНОВИ Й ГРОМАДЯНИ СПОНТАННО ВІТАЮТЬ НОВОНАЙМЕНОВАНОГО КАРДИНАЛА ЙОСИФА СЛІПОГО

Вістка про найменування первоієрарха Української Католицької Церкви митрополита-ісповідника на члена Колеґії Кардиналів викликала спонтанну радість серед найширших кол українського громадянства, що виявилося і в численних привітаннях, що їх вислано на адресу Їх Еміненції кардинала Йосифа Сліпого та до Папи Павла VI з подякою за цю чергову увагу до Української Церкви й Українського Народу. Крім згаданого вже в попередньому числі „Свободи" привітання від митрополита Амвросія Сенишина, подібні привітання вислали й два інші Владики Української Католицької Церкви в ЗДА, а крім телеграм від УНСоюзу, поданих у попередньому числі „Свободи", подібні телеграми вислали УККомітет та численні інші українські громадські установи. З уваги на те, що багато священиків і громадян телефонами й листами прохають адреси Їх Еміненції кардинала Йосифа Сліпого, подаємо її на цьому місці: His Eminence Josyf Cardinal Slipyj, Palazzina dell'Arciprete, Citadel Vaticano, Roma, Italy, Europe.

ТЕЛЕГРАМИ ПРЕОСВ. КИР ЙОСИФА ШМОНДЮКА

Їх Еміненція Кардинал Йосиф Сліпий:

Духовенство й вірні разом зі мною висловлюють невимовно сердечну радість, довідавшися про найменування Вас до Колеґії Кардиналів. Це виїмкова почесть для Української Церкви й Українського Народу. Молимось, щоб Господь постійно благословив, та скріплював Вас у виконуванні великого обов'язку, покладеного на Вас Святішим Отцем. — Йосиф М. Шмондюк, Єпископ Стемфорду.

Святішому Отцеві:

Духовенство і вірні Української Католицької Єпархії Стемфорду невимовно піднесені з приводу найменування Архиєпископа Йосифа Сліпого на члена Святої Колеґії Кардиналів. Зовльте прийняти покірний вислів щирої вдячности за виїмкову почесть, надану Українській Церкві і народові та (зовльте прийняти) поновні запевнення нашої глибокої синівської любови, відданости і послуху Вашій Величній Особі. — Йосиф Шмондюк, Єпископ Стемфорду.

ТЕЛЕГРАМИ ПРЕОСВ. КИР ЯРОСЛАВА ҐАБРА

До Святішого Отця

Ваша Святосте! Хай буде мені вільно висловити покірну та синівську подяку від духовенства і вірних Української Католицької Єпархії св. о. Миколая в Шикаґо за честь, яка спливає на нас через надання почести Кардинала величній особі Їх Еміненції Йосифові Сліпому. При тій нагоді ми щасливі поновити наші почування льояльности і відданости Вашій Святості, все постійні у наших гарячих молитвах за всі намірення Вашої Святости. — Єпископ Ярослав Ґабро.

До Їх Еміненції Кардинала Йосифа Сліпого:

Ваша Еміненціє! З нагоди піднесення Вас до гідности члена Колеґії Кардиналів, я в імені священиків і вірних Єпархії св. о. Миколая складаю Вам наші молитовні побажання. Прошу бути впевненим про наші постійні молитви за всі Ваші наміри та за нашу Українську Католицьку Церкву. Єпископ Ярослав Ґабро.

ТЕЛЕГРАМА УККОМІТЕТУ

Їх Еміненція Кардинал Йосиф Сліпий:

В імені Українського Конґресового Комітету Америки, що репрезентує понад два що репрезентує понад два мільйони американських громадян українського роду, ґратулюємо Вашій Еміненції за піднесення Апостольською Столицею до гідности Кардинала. Це найменування, що ним оправдано пишаються всі українці без уваги на віровизнання чи політичні погляди, є нагородою Святішого Отця за Ваші довгі терпіння і муки за Українську Католицьку Церкву та Український Нарід. Нехай Всемогучий Господь наділить Вас добрим здоров'ям, щоб Ви могли продовжувати своє успішне і благодатне служіння Богові, Українській Церкві та поневоленому Українському Народові. Ад мультос аннос, Ваша Еміненціє! Лев Е. Добрянський, президент Українського Конґресового Комітету Америки.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ІНВАЛІД 3-ОЇ КАТЕГОРІЇ

В останній війні рядовий вояк В. Шершень був кілька разів контужений. На праве вухо він не чує. Правим оком не бачить. Чотири відламки гарматня поцілили йому в череп, і один з них засів у голові. Припадки епілепсії повторюються у Шершня щотижня. До 1960 року Шершень одержував пенсію як інвалід 2-ої категорії, але від 1961 року його перевели до 3-ої категорії, хоч стан його здоров'я погіршав. Мовляв, він має присадибну ділянку. Обурений громадянин В. пише до редакції „Красной Звезди": „Може вони там, у медичній комісії, вважають, що і англійський адмірал Нельсон не мав лівого ока, а фльотою командував, і Бетговен був глухий, а по установах соціяльного забезпечення не бігав?..."

ЦАРСЬКА ФАВОРИТКА ЗАХОПЛЮЄТЬСЯ СОВЄТСЬКИМИ МИСТЦЯМИ

Цікаву подробицю подає „Радянська Культура" з 14 січня ц. р. про подорож по Франції трупи Київського театру опери і балету:

„У Парижі ми зустрілися з популярною російською балериною Матильдою Кшесинською, яка протягом десятиріч пропаґувала у Франції російський клясичний танець. Тільки торік, мавши вже 94 роки, артистка пішла на відпочинок. Як і багато інших представників старої російської балетної школи у Франції, вона казала нам, що пишається заслуженим успіхом радянських мистців".

Чи багато читачів „Радянської Культури" знають, що балерина М. Кшесинська — це остання фаворитка царя Миколи 2-го, і що перед „октябрською революцією" Ленін вигнав був Кшесинську з її палацу в Петербурзі і розташувався там із своїми змовниками?

ХУСТКА ДО НОСА

„До Вашої критичної заввагі у справі хусток до носа, які полиняли під час першого ж прання, забарвивши решту білизни, дуже поважно поставилися на Донецькій фабриці художньої ґалантерії. Лист обговорювали на виробничій нараді, яка відзначила, що стосований на фабриці спосіб фарбування незадовільний", — відповідають московські „Ізвєстія" з 19 січня на обурений лист громадянина Горелькова.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Дві поважні позиції

У нас закоренилася своєрідна „традиція" — нарікати і бачати все в чорних барвах. Це і недобре і невірно. Хронічний песимізм так само шкідливий, як хронічний оптимізм — виправдування всіх негативних явищ та заспокоювання себе фаталістичним „якось-то воно буде". На переломі минулого і цього року ми могли спостерігати дві події, які повинні надхнути нас новою вірою, що не все найгірше ані у відношенні Америки до України, ані в наших внутрішніх відносинах.

Перша подія стосується зберігання звичаю, який увійшов уже в американську традицію: святкування роковин проголошення української державности 22-го січня 1918-го року в Конґресі і проголошування з цього приводу Українських Днів у різних стейтах і містах ЗДА. Правда, це не має практичного впливу на актуальну закордонну політику Америки, яка й далі є „співіснувальною". Проте, це є щорічним потвердженням основного принципу американської політичної філософії, що „світ не може бути наполовину вільний і наполовину поневолений", та й принципу права всіх народів у світі на власне державне життя, що від нього формально американська політика ніколи не відмовлялася. Конґрес і громадська думка були в Америці завжди радикальніші за Уряд. Тому проголошування Тижня Поневолених Націй на підставі резолюції Конґресу, святкування в Конґресі української державности та проклямування губернаторами й посадниками Українських Днів — це демонстрація проти совєтського колоніялізму.

Другим, внутрішньоукраїнським позитивом є самий факт ведення вільної дискусії на сторінках газет і на публічних сходинах на тему української політичної думки. Є різні рії, різні погляди. Нема народу, нема найбільш зрілого громадянства, в якому панувала б однозгідність думок на всі важливі справи національної політики і тактики. Зрілість виявляється не тим, щоб „усі були вкупці", а щоб усі вміли культурно дискутувати і співпрацювати там, де потрібний одностайний фронт проти ворога. В дискусії, яка оце велася і ще ведеться, злагіднилася запальчивість, проявлювана демагогічними вигуками на адресу противників, відсуджуваних від чести і навіть „викреслюваних з народу". Виявився загальний гін до поміркованости. Відкидаючи навіть концепції, що їх вважається за неправильні й шкідливі, не відмовляється їхнім авторам і прихильникам доброї волі і віри. І тому така дискусія, ведена у такому тоні, це похвальний позитив, це яскраве протиставлення відносинам в Україні, де затулено людям рота під загрозою найвищих кар.

Новий бюджет і старий дефіцит

Президент зголосив до Конґресу бюджет на 1965/1966 рік на $99 700 000 000 у позиції видатків і на $94 400 000 000 у позиції прибутків, себто з визначеним наперед дефіцитом на $ 5 300 000 000. У пояснювальних заввагах виправдується цей дефіцит збільшеними видатками на боротьбу проти бідности, школи й інші цілі, що входять у програму „величного суспільства". Однак основу „величного суспільства" таки становить існуюча вже система державної суспільної забезпеки, що орудує окремими фондами, як також будова нової мережі стейтових і міжстейтових доріг, фінансована теж за окремими законами. Таким чином насправді державні (федеральні) видатки в наступному бюджеті ЗДА будуть збільшені, у порівнянні з останнім бюджетом, не на $2 200 000 000, як про це говориться у згаданих офіційних поясненнях, а не $6 200 000 000 тільки в ділянці соціяльної опіки і освіти, а додавши до того різні інші видатки з давнішого законодавства, продовжені на новий рік, загальні бюджетові видатки становитимуть $127 400 000 000. У цій сумі не передбачені ще можливі збільшені видатки на військові цілі у зв'язку із грізною ситуацією на Півдні Азії. Тому це найвищий бюджет в історії ЗДА.

Не дивниця, що він негайно спричинив різну реакцію — не тільки похвали, але й критику. Одні стараються виправдати заповіджений понад 5-більйоновий дефіцит тим, що так звані „контрольовані дефіцити" не шкодять стабільності валюти і не погрожують інфляцією, — інші стверджують аномалію в будуванні бюджету на дефіциті у період високої економічної коньюнктури та найвищого до цього часу розгону національної економіки. Існують палкі прихильники і противники фінансування різних проєктів внутрішньодержавного характеру видатками без покриття. Звертають увагу, що державні дефіцити не грають ролі тільки в тоталітарних країнах, де є контрольовані платні і для подешевіння підпорядкованої державі продукції експлуатується робітника.

Однак правдою є також, що Америці не загрожують покищо ані інфляція, ані господарська депресія. І тому критичні голоси на тему нового бюджету обережні, бо вони признають, що ніколи ще не було таких корисних умовин, як тепер, для здійснювання мрії про „величне суспільство" — хоч би й частинно завдяки свідомому і пляновому бюджетовому дефіцитові.

Улас Самчук

НА ГРАНІ ЕПОХ

Не завжди легко розрізняти точні грані часу в його універсальній абстрактності, але, т. зв. наш час дуже часто люблять називати перехідним і граничним. Перша і друга світові війни, а з ними революція марксизму - ленінізму справді внесли дуже маркантні познаки граничної смуги поміж учора і завтра в житті нашої плянети.

Але найсуттєвіші поділи в цій країні спричинила фізика. Перехід від пороху до атома нагадує перехід від стріли до пороху. Там і тут людина дістала у свої руки нову вирішальну зброю, і, коли вірити в істину, що життя це боротьба за існування, — приходиться годитися, що переможе в ній лише сильніший. Бути сильнішим — основне завдання кожного змагуна за право першенства.

Здається, нема потреби доказувати, що до цього часу лаври першенства, протягом кількох століть, посідала одна маркантна раса на плянеті, з назвою англо - саксів. Її вітальна сила поєднала в собі не лише найкращі первні найактивніших примірників людини, але, коли брати життя, як явище соціяльне — вона поєднала в собі також конкретний досвід найкращих прикладів соціяльно - державного будівництва минулого. Давні Єгипет, Греція й Рим у своїй сумі, це сучасна імперія Бритів. Поєднані й використані з вийнятковою конкретністю і доцільністю. Явище в історії людства унікальне.

Такі ось думки і багато інших приходили, коли ми сиділи перед телевізором і дивилися на церемонію інавґурації тридцять шостого Президента З'єднаних Держав Америки, Линдона Б. Джансона. Маркантність її в тому, що відбувалася вона на тлі передсмертних годин Вінстона Черчилла. Мало не щогодини комунікати світових аґенцій преси сповіщали про стан здоров'я цього велетня, а одночасно у Вашинґтоні, на тлі могутньої колонади Конґресу, відбувалася маєстатична урочистість переходу найвищої влади від одного президента до другого. І мимоволі чомусь приходить на думку знаний клич: умер король — хай живе король!

Мабуть це тому, що Вінстона Черчилла, сливе одноголосно, вважають за останнього репрезентанта того розділу історії Британської імперії, коли вона була у своєму зеніті потужности й слави. Він перебрав спадщину доби Вікторії — Пальмерстона, Ґледстона, Дізраелі — імперію п'яти континентів, семи морів, у якій не заходило сонце. Перебрав у час її найбільшого іспиту. В його руках знаходилася найбільша гамлетівська істина: Бі ор нат ту бі! Бути чи не бути!

Багато разів ми бачили його з піднятими двома пальцями на знак вікторії. Так, це була перемога. Але, здається, остання. Не будемо забігати наперед історії, але те, що бачимо на тому маркантному острові Европи на перший погляд ока, говорить виразно, що разом з Черчиллом відходить у вічність другий найблискучіший акт доби „Рул Британіка", який почався десь там на початку минулого століття, дійшов до наших днів і спокійно, без зривів і гістерики, доходить до свого фіналу. Її речник на смертному ложі так само поволі й спокійно, з шекспірівським маєстатом, відійшов у царство тіней. Воістину містерія унікальна, в своїй суті гідна найкращих мітів древніх еллінів.

Але чи це значить, що король вмер? Між десятками томів інших книг, Черчилл залишив одну з дуже вимовною назвою: „Історія англомовних народів". Це лише свідчить, що для нього Британський острів ніяк не був самоціллю. Британська кров, британська мова, британська думка, британська логіка — це головні компоненти британської могутности. І сьогодні вони не тільки в Лондоні. Сьогодні вони також у Вашинґтоні, Оттаві, Преторії, Мелбурні. Спільнота народів англійської мови поділена океанами й континентами, але об'єднана духом, стилем, культурою, історією. Найцінніша риса цієї могутньої раси майже безпрецедентна в історії людства.

З цього й починається акт третій драми. Завіса підноситься, декорації Американського Конґресу, сцена, на сцені: Президент, Уряд, Конґрес, Сенат і тисячі вільних, певних своєї гідности людей.

Чи Америка це Британія? Ні, це лише її продовження Великої Хартії Вольностей у виданні Вашинґтона й Лінкольна. Це ті самі назви міст, ті самі прізвища, ті самі амбіції. „Рул Британіка" заміняється „Рул Америка" — Сьома американська фльота у водах Китайського маря й залога „янкі" в Берліні. А разом Сенат діяв не тільки в Капітолі древнього Риму, він також діє в Капітолі сучасного Вашинґтону. Коли читаємо промови Ціцерона — пригадуються промови Ґолдвотера, коли слухаємо Ґолдвотера — пригадується Ціцерон.

Не кожна людина має в собі вистачально місця поєднати стільки часу, простору, ідей, але кому це вдасться — царство таких запевнене. І Вінстон Черчилл міг спокійно вмирати, коли на другому березі Атлантійського океану приходить до слова така ефектовна сила, яка так гармонійно поєднала в собі основні засади і прикмети його власної Британії.

Одначе різниця між Лондоном і Вашинґтоном приблизно така ж виразна, як між пишною королівською каретою і не менше пишним американським „каделяком". А коли взяти на увагу, що це був знов таки Вашинґтон, який почав свою епоху відомим вибухом у Гірошімі, то справа ще більше стає зрозумілою. У своїй інавґураційній промові президент Джансон прирівняв американську націю до залоги ракети, яка прямує до Марсу. Він також особливу увагу звертає на господарство, економіку і освіту. Нашу епоху розпочав автом і продовжує її сила фізики, техніки й механіки. Це в свою чергу вимагає сили економіки і сили знання. І лише Америка, здається, розуміє цю справу вистачально виразно.

Ергардова „Каносса"

Мюнхен. — 19 - 20 січня вів німецький канцлер розмови віч-на-віч з де Ґоллем в замку Рамбус. Міністри обох дійових осіб — Кув де Мурвілл і Шредер — мали між собою окремі наради.

Перед подорожжю Ергарда до Франції були відомості, що німецький прем'єр не візьме з собою свого міністра закордонних справ Шредера, бо до нього ставиться з антипатією де Ґолль. Шредер завжди заступав орієнтацію на Америку і ставився до великодержавних фраз і жестів де Ґолля критично. Тепер — щонайменше зовнішньо — політична картина змінилася.

Може в тому є також деяка вина Вашинґтону. Для Німеччини, зокрема для партій, що стоять при владі в Бонні, має велику вагу проблема об'єднання німецьких територій. В Бонні сподівалися, що уряд ЗДА зробить почин у цій справі хочби формальний: запросить представників великодержав, що перемогли Німеччину в 2-ій світовій війні, на конференцію для обговорення німецького питання. Однак ні з Вашинґтону, ні з Лондону на це не озвалися. В цей момент вийшов на сцену де Ґолль. Мабуть, він сказав німцям: — Бачите, ви не вірили мені, що „англо-саксонцям" байдужа доля европейських народів. Їх інтереси лежать деінде, — на Далекому Сході. Вони в своєму інтересі пактують з Москвою, щоб мати в Росії спільника проти комуністичного Китаю. В цих обставинах Вашинґтон не схоче дражнити московських володарів справою об'єднання Німеччини, бо це зменшувало б впливи Москви в Европі. Отже — німцям слід передумати свою політику і діяти разом з „европейцями". Европа для европейців. А ця Европа має простягатися від Середземного моря до Уралу, як не раз казав де Ґолль.

Чи дійсно повірили провідні німецькі політики цій перспективі, що її показує де Ґолль, — трудно сказати. Але в даних обставинах вони мусять робити вигляд, що шлях вказаний де Ґоллем, — спасенний шлях. Час біжить. У вересні будуть вибори до німецького парляменту. Партії, що правлять Німеччиною, мусять показати хоч уявні „досягнення" в закордонній політиці. Це зробив Ергард своєю „Каноссою" у де Ґолля. Для магічного впливу на німецьку суспільність зміст розмов між де Ґоллем і Ергардом закрито туманними фразами.

У спільній декларації де Ґолля і Ергарда, оголошеній у Парижі, говориться про потребу вивчати „проблеми політичної співпраці", і що в цьому мають взяти участь також інші члени Европейської Господарської Спільноти. В декларації стверджується, що де Ґолль „згоджується з головою німецького уряду", що не може бути тривалого миру, поки не буде здійснене об'єднання Німеччини. Ці питання — сказано в декларації — мають бути обговорені з урядами американським і британським, щоб підготувати спільні заходи для їх вирішення.

З цієї скупої на слова декларації трудно зробити певні висновки для майбутніх франко - німецьких взаємин. Чи погодився Ергард прийняти цілком лінію політики де Ґолля, що хоче бути „опікуном" европейських народів? Чи міг дати Ергард обітницю де Ґоллеві — допомагати Франції будувати „незалежну" атомову силу?

Де Ґолль був рішучим противником приступлення Німеччини до американського проєкту створити многосторонню атомову бойову силу. Але, може, тепер він готовий створити спільну з Німеччиною атомову „ударну силу". Про це мабуть не скажуть у своїх дальших заявах ні де Ґолль, ні Ергард. Однак, з повідомлень виходить, що Ергард дуже задоволений своєю „прощею" до Рамбус. Холодні взаємини з де Ґоллем, що панували досі, перейшли в підкреслену „сердечність".

П. А.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО о. АГАПІЯ ГОНЧАРЕНКА

Багато писалося у „Свободі" та інших газетах, журналах, календарях, а то й окремих книжках про нашого першого політичного еміґранта о. А. Гончаренка, що сто років тому причалив до берегів ЗДА, однак не всі ще подробиці про нього виписано, а дещо подано й не так, як воно було. Зокрема його маєтковий стан всюди подається інакше й невірно.

Підписаний потрудився пошукати за матеріялами, зв'язаними з о. Гончаренком, в архіві повітового суду в Оклендi, повіту Алямеда, Каліфорнія, до якого належить місцевість Гейворд, де проживав о. А. Гончаренко на своєму хуторі „Україна". І ось що там вишукав:

21-го липня 1873 року Гончаренки спільно купили у Вілляма Сінквіца 80 акрів землі в місцевості Гейвард за $700.

Контракт писаний рукою і гарним письмом. Його оригінал зберігається в судовому архіві названого суду (книга ч. 93, стор. 83).

29-го червня 1874 р. Гончаренки продали 28.4 акра цієї землі якємусь Н. Пальоцці за — $284. Оригінал контракту з власноручними підписами обох Гончаренків зберігається в судовому архіві (книга ч. 99, стор. 357).

На підставі власноручного підпису о. А. Гончаренка можна судити, що він мав дуже гарне письмо.

Після цього продажу лишилося Гончаренкам 52 акри, точніше — 51.6. На цій землі Гончаренки побудували хату, а він власноручно видовбав у скелі печеру на каплицю, де відправляв Богослуження. Там вони прожили до своєї смерти і там їх поховано недалеко хати.

25-го травня 1913 року Гончаренки продали свій хутір Джанові Едвардсові із Сан Франсіско. Ціну купна - продажу сторони встановили на суму $5. Чому? Невідомо. Могли на це скластися різні причини.

Тим контрактом Гончаренки застерегли собі право на смертне ужиткування проданого хутора. Однак не застерегли собі права лежати на цій землі по смерті, і тому тепер багато мороки з доступом до їхніх могил і з самими тими могилами.

Предметовий контракт зложено до судового архіву (кн. ч. 184, стор. 88).

Після цього продажу не довго вже прийшлося їм господарити на не своїй землі.

Через два роки дня 21 березня 1915 року померла п-і Альбіна Гончаренко, дня 5-го травня 1916 року помер о. Агапій Гончаренко. Дати смерти взяті із судових актів.

Всі подані тут дані є на 100% вірні, бо взяті з оригіналів судових актів, до яких досі ніхто не заглядав.

І. Чабан
Сан Франсіско, Каліфорнія

ЗА УТОЧНЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Упродовж останнього місяця читачі „Свободи" вже втретє на її сторінках знаходять інформації про участь українських науковців у з'їзді американських науковців — 26-30 грудня м. р. в Ню Йорку. Тому, що між згаданими було також і моє ім'я, дозволю собі зробити деякі доповнення до надрукованих звідомлень.

По-моєму, не можна називати науковцем кожного, хто працює в американських високих школах, коледжах чи університетах на становищі викладача або професора. Така назва не відповідає дійсності і дезорієнтує. Адже науковець чи учений — це людина, що не тільки читає наукові твори і передає їх молодому поколінню, але й — передовсім — на основі власних дослідів робить нові відкриття в світі природи, соціяльних явищ чи людської думки. Не є науковцем кожний, хто вчить, так, як не є письменником кожний, хто пише книжки, мистцем — хто малює образи і т. д.

В американських високих школах працює кілька сот тисяч викладачів-професорів, у тому числі понад дві сотні українського походження. Можна собі уявити, який був би стан американської і української науки, коли б усі ті викладачі були науковцями. Чи не краще було б обмежитися назвою „українські професори й учителі".

Для точнішої інформації хочу ще додати, що, порівнюючи з минулими роками, участь українців у цьогорічному з'їзді американських славістів була здебільша пасивною. Ніхто з українців не виступав з доповіддю, не забирав голосу в дискусії (не можна брати до уваги одного короткого запиту). Але й участь професорів російського походження була також невелика в пропорції до домінуючої російської тематики конференції. Провідна роля була в руках американських славістів і русистів.

Хочу ще зробити маленьке доповнення до інформації проф. Жили про товариську зустріч з професорами, влаштовану УНСоюзом. Між запрошеними гостями був професор російської мови в Іллинойському університеті, — Курт Кляйн, який в майбутньому академічному році має викладати також і українську мову.

Марія Овчаренко
Чарлстон, Ілл.

„НЕ ЗРОБИ НІКОМУ ЗЛА".

Небагато бракувало,
Щоб цей славний чоловік
Міг у повній славі вмерти,
Що прожив він повний вік.

Та, одначе, воля Божа,
Що життю дає кінець,
Справедливістю своєю
Відбирає той кінець.

Слави мудрого із мудрих,
Переможця, що в житті
Все боровсь за слушні справи,
Відбирає той вінець.

Може б, славний чоловіче,
Ти прожив і повний вік,
Якби ти не був політик,
А побожний чоловік.

Бо хто має в серці Бога,
Той нікого не продасть,
Й Богом дану для спасіння
Використає він власть,

Щоб усюди справедливість
Застосована була:
Як собі добра бажаєш,
Не вчини нікому зла.

ВАСИЛЬ ГОЛОС

Січень, 1965 р.

Леся Лисак

„СНІГ ПАДЕ"...

За вікном паде сніг...

Я бачу невдоволений погляд у ваших очах. Тому я не скажу, що він — цей пухнастий сніг — мені дуже подобається. Що мені навіть хочеться співати з дітвацької радости, яка прийшла звідкілясь, мабуть з тих далеких земель і років. Я знаю, про що ви в цій хвилині думаєте, і я знаю, що моя радість з приводу снігу вам не сподобалась би. Ви б сказали: „Знову треба буде відгортати сніг уранці, а потім мучитися з автом". Може ви навіть вжили б вислову: „Буде страшний трефік".

Це все правда. Ані відгортання снігу, ані дорога до праці — „п'ять миль на годину" — не належать до приємности. Тому я співчуваю вам і тактовно мовчу. Але, признайтеся, ви колись любили, як падав сніг. Колись — значить там, дома. Я знаю про це так само певно, як тепер про ваше невдоволення з приводу снігу. Тому забудьте на хвилину про завтрішній „трефік", примкніть очі і уявіть собі, що ви не тут, а там. Не тепер, а тоді.

Ви з малого містечка, правда? У ваших батьків була пара цуґових коней і залубні. І коли вулиці вашого містечка вкривалися снігом — коли кругом ставало так біло-білесенько, у вас тоді не було невдоволення, навпаки — вам було радісно. Так, я знаю — ви дуже любили їздити залубнями. Хто не любив?

.... До упряжі чіплялося дзвіночки... Вони бриніли так чудово, немов фраґмент казкової симфонії зими. Ви всміхалися, коли їх чули, бо не можна було не всміхатися. Навіть коні любили дзвіночки, і весело підносили голови, порскали й рвалися з місця.

Так, ми опинились на вашому подвір'ї, у вашому містечку. Ні, нічого не змінилося, бож це — вчорашній день... Бачите, коні вже запряжені... Сідайте, загорніть ноги бараницею, і вам буде майже так само тепло й вигідно, як у вашому огріваному авті... Адже ми були колись звикли їздити саньми, і ніхто з молодих не нарікав, що холодно... Аджеж зима була на те, щоб падав сніг і скрипів мороз під полозами...

У вашому містечку так тихо. Кам'янички дрімають, прикрившись снігом, тільки вуличні ліхтарні перекликаються жовтими відблисками світел. Міські ліхтарні люблять сніг, бо він пряде довкруги них прозору, блискучу сітку, яку звуть поезією. А ліхтарні малого містечка завжди були розмріяні й романтичні. І тому вони всміхаються до вас мрійливо, а вам причувається сантиментальна пісенька „Сніг паде", яку так чудово співала Ліза...

Ви хотіли б зупинитися на хвилю при останній ліхтарні, але коні мчать, і містечко залишається за вами. Не турбуйтеся — коні знають дорогу, вони повезуть вас крізь білі поля ген аж туди, де небо зливається із землею. Туди, де зупинилась ваша — ні, наша молодість...

Бачите — містечко синіє вже поза нами, неначе привид, а перед нами безконечна білість піль, а над нами — зорі. Вони теж всміхаються... Скажете: „Старомодно говорити про зорі". Можливо, але не тоді, коли коні мчать у зимову ніч подільськими полями. Не тоді, коли дзвіночки співають зимову пісню, і ви їдете стрічати свою загублену молодість... Бачите, ми тепер в іншому світі. Ви ж не могли забути, як колись їздили залубнями в зимову ніч, як біля вас сидів хтось, кого ви дуже любили, як все довкруги видавалось вам таким прекрасним, як найкраща з мрій. Не заперечуйте — ми всі були мрійниками тоді, як з малого містечка виїздили „в далеку дорогу" — за кілька чи кільканадцять кілометрів у поля...

**

Коли вас дратує, що сніг присипає на вулиці ваше авто, коли вам не подобається зима у великому місті — тоді примкніть на хвилину очі і сядьте до саней, що повезуть вас вуличками вашого містечка й білими полями назустріч зимовій казці. Казці, що зветься — молодість. Бо бачите — зима має свій чар...

Володимир Бараґура

„ЦВІТКА"

(1)

У 75-ліття „Дзвінка" варто згадати про дитячий періодик, що серед плеяди журналів для українських дітей займає важливе й своєрідне місце — про „Цвітку" ("Floweret"), що виходила в ЗДА в 1914-1918 рр.

Українські поселенці в Новому Світі не залишили поза своєю увагою ні однієї ділянки національного життя. І саме поява „Цвітки" є одним із досягів давнішої української еміґрації в ділянці збереження молодого покоління для української національної спільноти.

Видавцем „Цвітки" був Український Народний Союз, точніше Т-во „Просвіта", що існувало при Союзі, який тоді називався Руський Народний Союз. Перше число „Цвітки" появилося 15-го січня 1914 р. Повна назва журналу звучала: „Цвітка" (Floweret), ілюстрована часопись для руської молодіжи в Америці". В англійському звучанні: Floweret, the monthly illustrated magazine for Ruthenian juniors, published every 15th of the month by Board of Education of the Little Russian National Union of America at 83 Grand St., Jersey City, N.J.

Від ч. 8 (серпень) 1914 підназоловок „Цвітки" звучить: „Ілюстрована часопись для української молодіжи в Америці", хоч Союз далі має назву „Руський". Від ч. 11 (листопад) 1914 р. повне звучання таке: Floweret, the monthly illustrated magazine for Ukrainian juniors, published every 15th of the month by the Board of Education of the Ukrainian National Association of America.

Цілий перший рік (1914) і від ч. 1-6 за 1915 рік журнал появлявся щомісячно (15-го кожного місяця) від ч. 7 (липень-серпень) 1915 р. „Цвітка" почала виходити щодва місяці, згодом журнал почав появлятися неперіодично і після чотирьох років геройчних змагань з браком і нехіттю читачів та байдужністю громадянства „Цвітка" зів'яла. Ця примара браку читачів-передплатників нависла над журналом від самого початку його існування. Майже в кожному числі видавництво й редакція закликають дітей і їх батьків та членство УНС — „Просвіти" підтримати дитячий журнал. Ось приклади: в ч. 8 (серпень) 1914 р. редактор пише: „Два місяці минуло, як Дядько (псевдо редактора Дмитра Андрейка) зголосився в „Цвітці" до переписки з Вами, кохані діточки.

Він там просив дати відповідь на кілька питань. Та, на жаль, відповіла тільки одна дівчинка з Нюарку. Шкода, що тільки вона заслужила на даруночок за відповіді, бо ми приготовили даруночків більше — та нікому їх дати..." А ось у зверненні до дітей в ч. 9 (листопад-грудень) 1915 редактор пише: „Цей рік був не дуже веселий для нас, бо в цьому році багато Ваших ровесників виступили з УНС, тому й не одержували вони „Цвітки". Шкода, велика шкода! А ми такі раді були б, щоб наші діточки в Америці мали „Цвітку" в своїй хаті.

Щоб лиху зарадити „Цвітка" виходитиме і в 1916 р. щодругий місяць, а щоб всім і найбіднішим діточкам дати змогу оплатити її, знижаємо її передплату." У ч. 6 (листопад-грудень)1916 р. редакція пише: „З цим числом кінчимо третій річник „Цвітки". Не дуже гарно живеться їй тут на чужині: „чужі" не потребують її, а „свої", на жаль, не дбають про неї, цураються її!

Радше їй не жити, як так дальше животіти. А чи не жаль вам було б за нею?

Подбайте ж в слідуючім році, щоб їй жилось краще, щоб виростала на вашу потіху.

Ширіть її поміж вашими ровесниками, бо це ж єдина, наша рідна на чужині „Цвітка". Сталося інакше...

Журнал „Цвітка" був великого формату (7½" х 10"), мав 16 сторінок тексту й обкладинку, разом 20 сторінок.

Друкувався журнал чорним друком на сірому, але доволі доброму папері. На фронті обкладинки був напис „Цвітка" з піднаголовком, число, рік, дозвіл поштового уряду як посилки другої кляси, рямковий орнамент із стилізованих квітів. В лівому розі внизу зображені дві смерічки, в правому чапля й плесо озера. Внутрішні сторінки обкладинки невикористані, на задній зовнішній сторінці обкладинки поміщені оголошення „Просвіти" з закликом ставати її членами, з переліком книжкових видань „Просвіти" та закликом передплачувати „Цвітку" й переліком матеріялів, вміщених досі в цьому журналі. Папір обкладинки кольоровий. Колір мінявся в різних числах (зелений, селединовий, синій, жовтий, помаранчевий, цеглястий, білий). З першим числом 1915 року обкладинка міняє свою віньєту. Написи ці самі, тільки на самій горі додано: „Просвітне видання для дітей членів УНС в Америці."

Рямка виконана звичайними технічними друкарськими засобами, замість смерічок і чаплі посередині внизу кетяг винограду. Задня зовнішня частина обкладинки має той самий зміст, що й раніше тільки оживлений двома заставками з рослинним мотивом. Перша сторінка тексту має цілий час появи журналу цю саму „головку": квітовий орнамент, напис „Цвітка", мама з дітьми читають книжку й журнал. Крім того подано місяць, рік, число й умови передплати. „Головка" займає півсторінки, в другій половині поміщений звичайно вірш чи інший текстовий матеріял.

Редактором „Цвітки" увесь час її появи був учитель-педагог Дмитро Андрейко (псевдо „Дядько Дмитро", або тільки „Дядько" і цим псевдом він підписував листування з дітьми, редакційні статті, куток розваг, який провадив сам та деякі опрацьовані ним текстові матеріяли). Він був теж адміністратором журналу.

ПІД ЗНАКОМ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ"

ДЕБЮТАНТКИ 1965

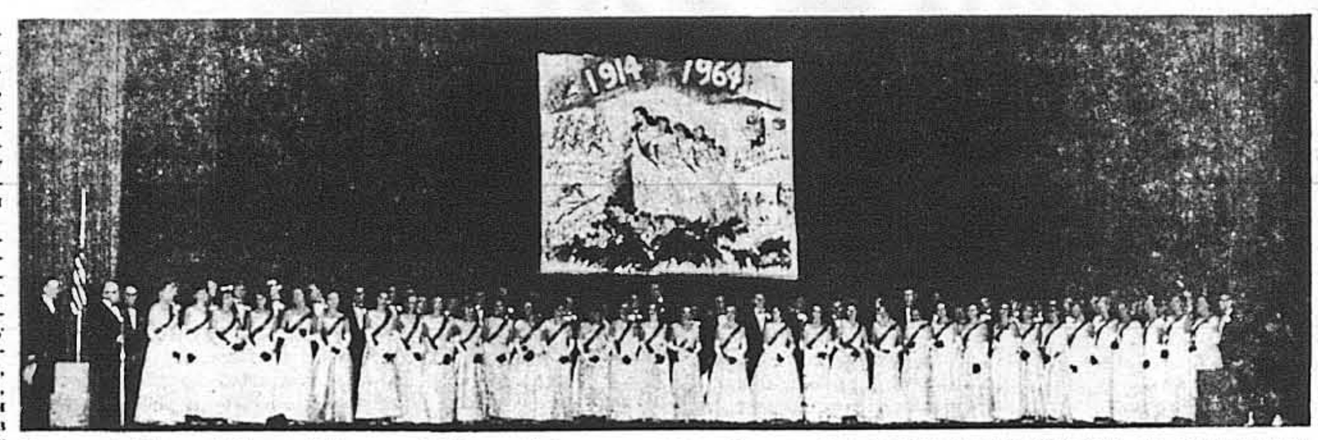
Дарія Баран
Ню Йорк, Н. Й.

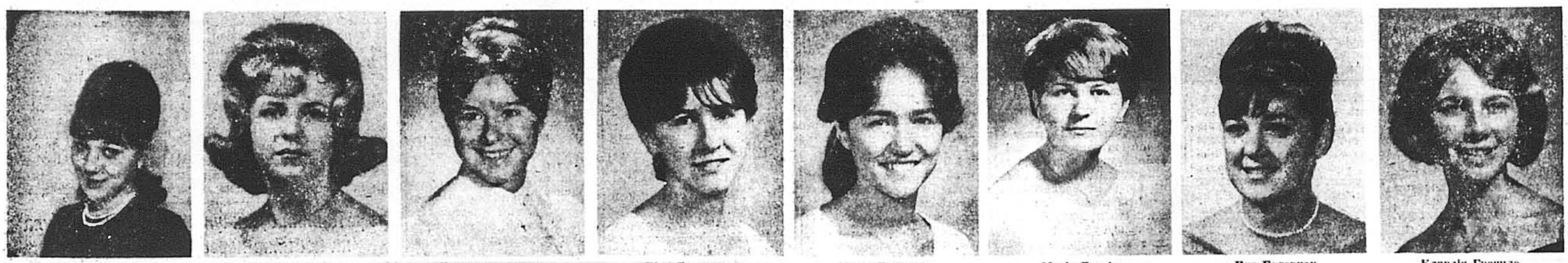
Галина Бубела
Ню Йорк, Н. Й.

За щорічним традиційним звичаєм, перещепленим на нюйоркський ґрунт зі Львова, в цьому році знову відбудуться Вечерниці „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" і знову будуть на них представлені українській громаді ДЕБЮТАНТКИ, себто молоді панночки, які вперше у своєму житті беруть участь у великій публічній забаві. Однаково Вечерниці „Червоної Калини", як і введений ними вперше в українському карнавалі звичай дебютанток втішаються щороку великим успіхом. Найкращим доказом — щороку більше ДЕБЮТАНТОК, як у попередньому році. В 1964 році організатори Вечерниць і Дебютанток були горді, що зголосилося „аж" 35 панночок. У цьому році буде їх — 42.

Цьогорічними організаторами Дебютантокє знову пані Христина Навроцька та інж. Іван Вінтоняк. Привитає їх голова Головної Управи Об'єднання б. вояків українців в Америці, д-р Володимир Ґалан. Аранжерами танків будуть знову Юрій Лопатинський і Володимир Гриньох — перший із них колишній старшина УПА, другий — Української Дивізії УНА. Гратиме знову оркестра „АМОР" і співатиме Ігор Раковський. І знову, як щороку, одна з найбільших у Ню Йорку заль Мангеттен Сентеру, при 8 Еве. і 34 вул., буде від 9-ої години заповнюватись гістьми, які в культурній атмосфері, де організаторами і впорядчиками будуть колишні українські вояки, з допомогою добровільців із „Пласту", переведуть кілька милих годин. До настрою залі в чималій мірі причиниться також нова, на цей вечір спеціяльно злаждена прегарна декорація арт. мал. Ярослава Климка.

Вечерниці „Червоної Калини" 15 лютого 1964 року. Зліва стоять голова Братства Українських Січових Стрільців дир. Іван Порятко, голова Головної Управи Об'єднання б. вояків-українців в Америці (вітає дебютанток д-р Володимир Ґалан) та інж. Іван Вінтоняк. З правого боку — пані Христина Навроцька (інж. І. Вінтоняк і пані Х. Навроцька — організатори презентації дебютанток).

Галя Вербовська
Лонґ Айленд Сіті, Н. Й.

Марія Вішка
Джерзі Сіті, Н. Дж.

Людмила Воронко
Кліфтон, Н. Дж.

Віра Ганкевич
Балтімор, Мд./Сльотсбурґ

Марія Ганкевич
Ню Йорк, Н. Й./Сльотсбурґ

Марія Гнатів
Бронкс, Н. Й.

Еля Головчак
Джерзі Сіті, Н. Дж.

Клявдія Гречило
Саннісайд, Н. Й.

Рома Гречило
Саннісайд, Н. Й.

Катерина Грицковян
Бруклин, Н. Й.

Марія Ґеча
Норт Плейнфілд, Н. Дж.

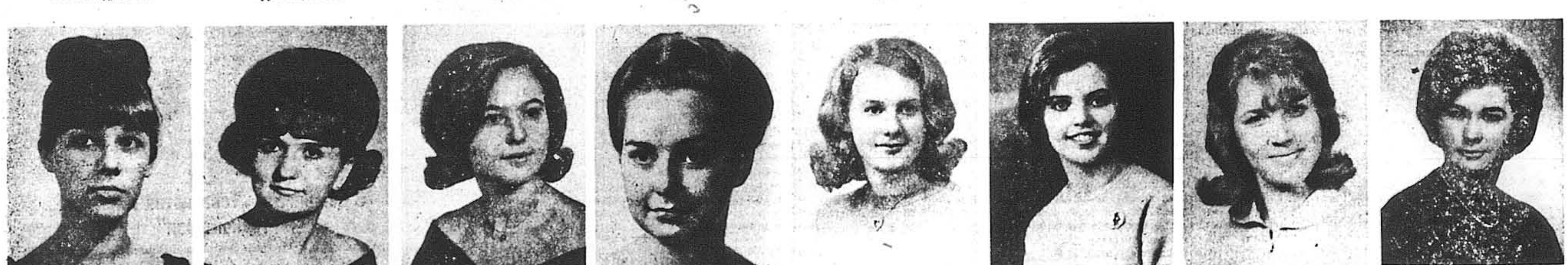
Люба Данилишин
Ню Йорк, Н. Й.

Надя Данилишин
Ню Йорк, Н. Й.

Тирса Дебайло
Норт Плейнфілд, Н. Дж.

Лідія Зелинська
Ню Йорк, Н. Й.

Хризанта-Дарія Зубрицька
Ельмгарст, Н. Й.

Надя Карпі
Ню Гейвен, Конн.

Валентина Кохановська
Норд Берген, Н. Дж.

Галя Корсунь
Бронкс, Н. Й.

Наталка Кравчук
Джерзі Сіті, Н. Дж.

Орися Крамар
Ню Йорк, Н. Й.

Люба Кузишин
Асторія, Н. Й.

Леся Куркчі
Бруклин, Н. Й.

Галина Тамара Лісевич
Ню Гейвен, Конн.

Марта Медвідь
Гарфілд, Н. Дж.

Наталка Палканинець
Бруклин, Н. Й.

Анна Маріянна Рівак
Асторія, Н. Й.

Ольга Росола
Кергонксон, Н. Й.

Ярослава Росола
Кергонксон, Н. Й.

Оксана Самокіш
Трентон, Н. Дж.

Галина Сарач
Асторія, Н. Й.

Натали Северин
Джерзі Сіті, Н. Дж.

Леся Синенко
Джерзі Сіті, Н. Дж.

Маруся Віра Штінь

Анна Тижбір
Кліфтон, Н. Дж.

Марія Тижбір
Кліфтон, Н. Дж./Сльотсбурґ

Олена Тинда
Джерзі Сіті, Н. Дж.

Стефа Харченко
Джерзі Сіті, Н. Дж.

Софія Цапар
Гарфілд, Н. Дж.

Марія Янко
Джерзі Сіті, Н. Дж.

ВРАЖЕННЯ З ВИСТАВКИ КАРТИН МИРОСЛАВА РАДИША

Від 15 листопада до 10 грудня 1964 р. в Українській Вільній Академії Наук в ЗДА була виставка картин Мирослава Радиша. Посмертна виставка творів одного з визначних малярів викликала зацікавлення українських і американських кол. Про творчість М. Радиша писали й писатимуть фахові мистці і критики мистецтва. Долучую до них мій нефаховий голос.

На виставці було 79 експонатів з часів еміґрації в Німеччині і в ЗДА. Це далеко не охоплює всієї творчости маляра. На виставці не було повного трагізму і експресії „Голоду", не було, крім Мадонни, інших образів релігійної тематики, не було улюбленої картини дружини мистця „Осіння казка" і багатьох інших картин.

В творчості Мирослава Радиша є те, що властиве кожному правдивому талантові. Оглядаючи виставку кілька разів, людина знаходить там завжди щось нового. І як відгомін цього враження, чує в душі своїй якесь нове звучання. Часом мистець вертається до тих самих тем, але дає їх вже по іншому, і це вже нові твори. Чи він встиг за свій недовгий вік висловитись до кінця? Перейти ту межу, коли поволі починається спад. Ні! Але вже багато сказав. І вже мав, властиве лише йому, мистецьке обличчя.

Перед нами невеличка картина, мальована в Гленкові в монастирі оо. Василіян. Вся вона синьо-зеленого кольору. Вечір, дерева, трави а у віддалі білі вогники. Вони світять серед вечірньої темряви, притягають до себе очі. В них якась надія. В картині є щось гоголівське від „Вечорів на хуторі біля Диканьки". Можна б її назвати „Чари" або „Вогні". А поруч теж невеличка картина — хочеться на неї весь час дивитись — зелено жовтаві дерева і кольорове поле.

Протягом останніх двох років життя він намалював низку невеликих пейсажів, де в техніці виконання може більше ніж де інде в його творчості відчувається повнота і сила вислову, насиченість багатством кольорів і зрілість літа. Яке сміливе з'єднання рожевих дерев і жовтогарячих смуг на землі в квітучих магноліях. Ніби розбіжність кольорів, а виходить гармонія. На небі хмари як величезні білі птахи. А ось зелена гущавина і буйні трави, кущі і в зелених переливах оцетне дерево (Сумак). Картина намальована своєрідно — на зеленому тлі викреслена сухими рисками. Знову, повний прихованих чарів, закуток природи. Темна вода, ще темніший беріг, все ніби в тіні великого дерева. І з сутінку світлікють водяні лінії. В кожній з тих невеличких картин, є щось несподівано цікаве. М. Радиш вміє обсервувати. Знайти, затримати красу і розкрити її для інших. Він сильний кольорист!

Відхожу і знов повертаюсь до берез, тих самих, що ростуть на Сумівці. На ніжно намічених контурах гір Шавангунк, світлі переливи березового гілля. Лишається враження чогось білокрилого, свіжого і радісного. Малі картини останнього періоду вміють знайти приховані затінки і охоплюють широкі обрії. Великі картини, як Порт, Ню Йорк. Таймс Сквер, — це шукання мистецького вислову артиста, який опинився в Новому Світі. Хоч мистець не впав в урбаністичні крайності екстремістів, але в цих картинах, особливо у „фабричному мотиві", він не досягнув тої настроєвости, як в акварелях Братіслави і міських мотивів в Німеччині (Пфаркірхен, Церква в Авґсбурзі, Церква св. Ульріха в Авґсбурзі). В „фабричних мотивах" не дивлячись на м'якість світла і оксамитність ночі, М. Радиш в цій тематиці ще себе не знайшов. Ці праці — експериментування з новим змістом. йому б це може вдалося пізніше. Ніжний чітким рисунком і чистими лініями беріг над Іст Рівер. За рікою сильвети хмародерів і будинок ОН. Тут вже в лагідних півтонах дзвенить голуба далечінь... В легко наміченій акварелі „Ритм лісу" щось є від казкового лісу, а „Рибалки" хоч і нагадують Ван-Гоґа, включно з двома постатями на човні, чарують зеленою романтикою. Як пейсажист мистець найбільше любить літо і осінь, з її зрілістю і мудрістю (акварелі „Копиці" „Осінь", „Осінь над Дунаєм", „Осінь над водою"). В останній малій картині затримано менш непорушности в природі. Таборове життя переміщених осіб в Німеччині другої половини 40-х років (акварелі „Табір в Ляйпгаймі", „Село Ляйпгайм" і олія „Ляйпгайм"). Враження пережитого глибоко лягають на душу мистця. По довгих роках пригадує вільно, де починав малярські студії. І в єдиній картині „Вільно" освітив одну з цікавих архітектурно вузьких вулиць міста.

Спогади про чоловіка дружина М. Радиша починає коротким описом дитинства: „ніжний, кучерявий, подібний на матір, яку дуже любив". Але ніжний хлопчик, підростаючи, виніс з батьківського дому тверде коріння. Батько не радо дивився на бажання сина студіювати малярство. Хотів для нього більше „практичного" фаху. Але мати, з її поетичною душею (писала вірші) розуміла сина. Він переборює усі труднощі і йде за голосом покликання. З того твердого коріння віруючої душі, глибокої і цільної натури виростає динамізм його творчости. Серед хмародерів Ню Йорку, серед нових тем, які приносить інше життя, малює свою найбільшу картину після „Мадонни" і дає їй назву „Карпати". Картина цікаво освітлена, повна експресії і не нагадує Карпати інших малярів. В „Бурі в горах" мистець подає знову ту саму тему. Не улюблені українськими малярами „Кетскільські гори (Гантер), але українські Карпати. Похмурий образ добре передає жахоту бурі серед гірських ущелин. Це одна з останніх картин Мирослава Радиша. Навіть „Мадонна" з'являється в постаті гуцулки. В погляді задумливому, в усій величині постаті, в зорянім сяйві вінця, не холодом віє на нас, але чимось, що є близьке нам, наше і вище, краще земного.

Улюбленими картинами М. Радиша, які він не хотів продавати, були „Рибальське побережжя", де хвилі погойдуються в якійсь пливучій голубій гармонії. І привезений з Німеччини „Пейсаж" — кострубате дерево, людей нема, але червонаві духи на другому пляні картини, говорять про їх близьку присутність. Взагалі людей на картинах мистця дуже мало, а коли вони є, то як невеличкі постаті чи силюети.

В „хвилях" рух, стихія, холод білої піни і темрява ґранатових хвиль. Мистець не боїться вживати кольорів ґранатового і чорного, чого не вживають імпресіоністи; його називають новоімпресіоністом, а в другій половині творчости експресіоністом.

„Тільки ночі чорні та сині
Десь пливуть понад морем трав".

(П. Филипович)

Багато чорного є в невеличкій картині „Чорна гора", „Пейсаж". Це теж один з останніх і цікавих творів М. Радиша... На чорному тлі чарівливі переливи яскравих кольорів роблять враження вітражів при ясних смугах нагорі і внизу — неба і піску. В „Човнах" тон світлий і грайливий, а олія виглядає, як пастель.

Враження старовинної карти робить „Старий порт". Тут дуже делікатна гра фарб, як приглушена музика.

Є у М. Радиша і квіти: „Крокуси", оригінально скомпонована картина „Гіяцинти", ніби заблукані з кінця XIX століття „Рожі" і контрастом до них „Екзотичний натюрморт". Є і улюблена квітка багатьох малярів, включно Ван-Ґоґом, — „Соняшники". У М. Радиша небо сіре, сіро-голубе чи хмарнотемне і рідко прозоро-ясне. Хмарне небо в „Пасіці" з її веселими переливами кольорів. Земля райдужна, небо драматичне. Неспокійне небо в акварелі „Дерево". І навіть в олії, повної соняшного тепла і ясної землі, Будинок В. Джуса в „Бабилоні", на небі зупинилась хмарка.

При всій сміливості модерністичних шукань, при всій силі душевної напруги, в картинах Мирослава Радиша збережене почуття міри. У „Вашинґтонському мості" для рівноваги ока чи серця, червона пляточка. Наперед мистець не плянував її (про що свідчить шкіц). Це з'явилось з внутрішнього почуття в самому процесі творчости. Безрадісність мурів між міськими домами, де нема ні травички, ні деревця, зм'якшена розвішеною на шнурах білизною, яка погойдується від подувів вітру, і постатями дітей у подвір'ї. Багато темряви на картині „Буря в горах" може порушити естетичність враження. Мистець дає на передньому плані картини приглушену гру кольорів.

Через хаос розхитаної рівноваги нашої неспокійної доби, в мистецтві Мирослава Радиша є ствердження світлих первнів життя. Багатством голосів своєї палітри, повної руху і енергії, у вічній радості творчих шукань, мистець кличе нас до високих верховин людського духа.

Галина Лащенко

Про працю „Леся Українка. Хронологія життя і творчости"

З великою радістю я бачу, що нарешті реальною стає справа видання Українською Вільною Академією Наук у ЗДА рукопису Ольги Косач-Кривинюк — „Леся Українка. Хронологія життя і творчости."

Під час моєї поїздки в листопаді-грудні 1964 року до Монтреалю, Торонто і Шикаґо, я бачила інтерес до справи видання згаданої праці серед українського громадянства, зокрема збоку жіночих організацій. Уже надходять пожертви на це видання до Академії, але треба пам'ятати, що праця велика і її публікація потребує багато коштів. Та я вірю, що українці у вільному світі розуміють вагу видання фундаментальної і об'єктивної біографії Лесі Українки і гроші на цю мету будуть зібрані.

Тут я хочу коротко розповісти про працю. „Леся Українка. Хронологія життя і і творчости" займає 1172 сторінки машинопису. Рукопис починається коротенькою розвідкою про наш нарід: збоку батька — Косачів і збоку мами — Драгоманових. Далі хронологічно подано перебіг життя Лесі від її першого до останнього дня. Увесь матеріял викладено за роками і датами; вислови самої Лесі подаються в більших чи менших цитатах.

Цінність цього літопису в тому, що тут кожна думка, кожне твердження посвідчені документами (переважно листами), що їх підібрала Ольга Косач-Кривинюк, людина надзвичайно правдивої вдачі, дуже близька до Лесі Українки, не тільки як рідна сестра, але й духово. Ольга, або як її звали в родині — Ліля, була на шість років молодша від Лесі. Нас було чотири сестри і два брати, і Леся любила всіх сестер і братів, але ми, молодші, завжди почували, що Леся значно старша за нас. Між Ольгою і Лесею різниця віку так гостро не відчувалась, їх взаємини були дружні і так би мовити „рівноправні". Ольга все життя була дуже близька до Лесі ідейно, тимто її „Хронологія" надзвичайно цінна, бо ніхто не знав Лесі, як вона.

Ольга багато працювала над рукописом. Вона почала працювати років за два до початку війни. Спершу вона опрацьовувала Лесині листи й рукописи, а також листи інших членів родини. Ольга пильно зберігала все листування, наприклад зберігла мої листи з Кавказу, написані під час останньої Лесиної хвороби. Всі ці матеріяли Ольга спершу тримала у себе вдома, а пізніше передала на схорону до Академії Наук у Києві.

Перебуваючи під час війни у Львові, Ольга доповнила свою працю матеріялами з рукописного відділу Наукового Товариства імени Шевченка. Також вона використала листування Лесі з дядьком — Михайлом Драгомановим, що зберігалось в архіві Драгоманових у Варшаві. Ольга закінчила свою працю недовго перед смертю в 1945 році і передала один примірник свого рукопису Українській Вільній Академії Наук, яка щойно почала свою діяльність у Західній Німеччині. Інші примірники дістав її син.

В книжці будуть уміщені репродукції багатьох фотографій з родинного архіву Косачів.

Книжка „Леся Українка. Хронологія життя і творчости" матиме історичне значення і буде завжди першоджерелом для всіх, хто вивчатиме літературний доробок поетеси і її життьовий шлях. Ця книжка, з її правдивим насвітленням життя Лесі, матиме особливе значення на тлі всіх неточностей і викривлень, що їх допускають біографії Лесі Українки.

Я вірю, що українська еміграція видасть книжку сестри Ольги і я покладаюсь на допомогу українських жіночих організацій. Після того, як поставлено пам'ятника Лесі Українці, треба увіковічнити її пам'ять виданням фундаментальної біографії.

Я прошу всіх, хто має намір підтримати справу видання слати свою пожертву (з зазначенням мети) на адресу Академії: Ukrainian Academy, 206 West 100 St., New York, N.Y. 10025.

Ізідора Косач-Борисова

Гемилтон дає приклад!

Один з живих осередків українського життя на сході Канади — це Гемилтон, недалекий сусід Торонта. Українців тут 10 тисяч. На релігійному полі діють тут наші церкви — католицька і православна, а організоване національне життя скупчується головно в Філії УНО — Українського Нац. Об'єднання і Відділу ЛВУ — Ліґи Визволення України. Молодь зорганізована в Пласті, СУМ-і, ОДУМ-і, при товариствах і парохіях існують рідні школи, в яких навчаються сотні наших дітей. На місцевому університеті студіює кількадесять студентів українців. З гемилтонеського університету вийшов відомий уже добре наш молодий діяч і науковець Андрій Григорович, який здобув признання і популярність своїм перекладом на англійську мову „Тараса Бульби", давши до англомовного видання цього твору 1962 р. дуже добрий з українського погляду вступ і пояснення.

Гемилтон — поважний промисловий центр Канади головно в машинобудівництві, відомий він теж, зокрема в українському світі, м'ясообробною, всеамериканського засягу, фірмою „Ессекс Пакерс" нашого промисловця великого маштабу п. Гната Поворозника, учасника визвольних змагань, а в Канаді діяча на церковному і громадському полі, м. ін. голови Видавничої Спілки „Новий Шлях", органу УНО в Канаді.

Самозрозуміло, що існує і діє в Гемилтоні теж Відділ Українського Народного Союзу, що його очолює активний головно в Пласті і в рідному шкільництві п. Михайло Бучок. І власне за його ініціятивою відбулися в Гемилтоні в неділю, 15 листопада в залі парохії св. Духа збори батьків і рідношкільних учителів. На ці збори прибули з Торонта від імени ОПДЛ — Об'єднання Працівників Дитячої Літератури інж. В. Вацик і редактор „Веселки" Б. Гошовський. Ціллю зборів було з'ясувати ситуацію в ділянці нашої сучасної дитячої літератури на еміґрації, а зокрема дитячого журналу „Веселка".

У висліді зборів запало одноодушне рішення: ні одна українська рідношкільна дитина в Гемилтоні без рідної дитячої книжки і „Веселки", — „Веселку" ухвалено впровадити як обов'язкову допоміжну лектуру в місцевих рідних школах, передплачуючи її всім дітям гуртом через управи шкіл, присвячувати читанню і обговоренню кожного нового її числа окрему шкільну годину, а дітей заохочувати писати до неї свої дописи, перші літ. спроби, загадки і под. Зокрема порушено справу свят-Миколаївських дарунків, щоб обов'язково кожна дитина діставала від св. Миколая рідні дитячі книжки.

Вслід за таким рішенням зразу Управа Рідної Школи при парохії св. Духа вислала замовлення на „Веселку" для всіх дітей, а за нею немає сумніву — підуть всі інші Управи Рідних Шкіл Гемилтону.

Кожна будова починається від фундаменту, а фундаментом нашої національної будови є наші діти, якщо вони змалку вирощувані в любові і пошані до рідного слова в рідній дитячій книжці і пресі. І треба тільки радіти, що без огляду на всі труднощі еміґраційного життя існує і діє в нас Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, яке й редаґує „Веселку", видавану Українським Народним Союзом. Але без широкої підтримки наших провідних кругів та установ, зокрема наших обидвох Церков, і всього громадянства ні ОПДЛ ні „Веселка" не вдіють багато для релігійного і національного виховання наших дітей.

Тут треба активної спільної праці-допомоги, і ось Гемилтон стає прикладом такої активної постави, — прикладом для всіх інших відділів Союзу і всіх осередків нашого життя. Віримо, що Гемилтон зробив щасливий початок.

А. В.

КИРИЛО ВАСИЛЬОВИЧ ДАЦЬКО

(Згадка до річниці смерти)

30 грудня 1963 року відійшов від нас у вічність Кирило Васильович Дацько.

Кирило Васильович належав до тих українських діячів, що творили національні скарби на громадському і політичному відтинках українського життя, виявляючи при цьому скромність і шляхетність.

Малохто знає про його діяльність, яку можна прирівняти до дії лицаря командира, що під градом куль і гарматних вибухів йде в наступ.

Кирило Дацько народився 7-го червня 1905 року, в селі Кирилівці, на Київщині, в родині селянина. Його юнацькі роки проходили в тяжких умовах із-за переслідування батьків. Тому мав перебої в навчанні, скитаючись „на чужій, не своїй землі". Залишивши рідне село, йому вдалося закінчити середню освіту і поступити на фізико-математичний факультет Київського Державного Педагогічного Інституту. Завдяки здібностям до науки юнак Кирило Дацько мав великі успіхи в праці в наукових студентських гуртках. Закінчивши Педагогічний Інститут в 1932 році, він поступив на курси аспірантури і почав викладати курс фізики в Українському Інституті Підвищення Кваліфікації Господарників. По закінченні аспірантури одержав звання асистента, а пізніше доцента і викладав курс фізики в Київському Сільсько-Господарському Інституті. За успішну наукову працю Атестаційна Комісія Всесоюзного Комітету в Справах Вищої Школи 14 вересня 1940 року затвердила К. В. Дацька в званні професора Київського С.-Г. Інституту по кафедрі фізики.

Німецько-совєтська війна для проф. К. В. Дацька не була вітчизняною війною, а війною двох ворожих Україні сил. Будучи покликаний до війська, К. В. Дацько зробив те, що робили інші, ненависники московсько-комуністичного режиму: „багнети в землю і додому!" Але новий окупант не був кращим від московського та все ж К. В. удалося організувати господарське і культурне життя в Україні в роках 1941-43. Особливу вагу К. В. уділяє справі визволення з німецьких колючих загород полонених совєтських вояків, серед яких багато було українців.

З виїздом до Німеччини в 1943 році К. В. продовжував свою добродійну роботу по відношенню полонених українців совєтських вояків. Він врятував багатьох. Очевидно, що переживання цього жахливого стану не могли невплинути на його здоров'я. За одну лише цю справу, за спрарятування людей від смерти небіжчикові Кирилові Васильовичу належиться пам'ятник.

Після капітуляції Німеччини він приймав активну участь в організації українського політичного і громадського життя. В 1945 році став одним із основоположників Української Революційно-Демократичної Партії і разом з небіжчиком Іваном Павловичем Багряним і іншими діячами творив Видавництво — „Українські Вісті". Будучи першим директором цього видавництва, спричинився до того, що воно стало справжнім культурним центром української еміґрації, навколо якого гуртувалися українські письменники і журналісти.

Поруч з видавничою діяльністю К. В. приймав активну участь в розбудові Української Революційно-Демократичної Партії, будучи довголітнім членом її Центрального Комітету.

В 1948 році створено Українську Національну Раду. Для моральної і матеріяльної підтримки УНРади потрібно було организувати українське громадянство. К. В. і тут виявив свої здібності доброго організатора. За його ініціятивою творили по всіх таборах ДП Товариства Сприяння УНРаді. Державний Центр УНР, завдяки К. В. мав можливість здійснювати своє завдання. Вельми корисною була діяльність К. В. в Союзі Українських Ветеранів. Небіжчик К. В. мав рангу майора. Президентом УНР в екзилі св. п. А. М. Ливицьким К. В. був підвищений до ранги підполковника. і нагороджений Хрестом Симона Петлюри за заслуги в справі визволення з неволі полонених українців та за активну діяльність на військовому відтину.

Еміґрувавши до ЗДА, К.В. і тут приймав активну участь в політичному і громадському житті української спільноти. За його ініціятивою створено Український Військово-Історичний Інститут. Небіжчик зібрав був багатющу колекцію історичних документів і фоторепродукцій з кадрів української визвольної боротьби 1917-24 рр.

Як здібний організатор видавничих справ К. В. був запрошений видавничою спілкою „Українського Прометея" на посаду директора видавництва. Він взявся був активно до праці, але здоров'я його вже підкошувалось хворобою і він примушений був залишити цю працю. В середині 1963 року він був вже прикований до ліжка і не міг бути учасником українського громадського життя... Помер К. В. 30 грудня 1963 р., а похований 2 січня 1964 р., на православному цвинтарі в Саут Бавнд Бруку, біля Церкви-Пам'ятника.

Схиляємо свої чола перед світлою постаттю небіжчика і заприкаємо, що пам'ять про нього житиме в наших серцях.

Василь Григоренко

Святий Миколай у Рідній Школі в Рочестері, Н. Й.

Рідна Школа ім. Тараса Шевченка в Рочестері влаштувала Миколаївсько-різдв'яний вечір з різнородною програмою.

Найменші учні школи захоплювали своєю грою публіку й збирали найбільше оплесків.

Учениці 1-ої кляси (учителька п. Анна Буцирка) вжилися в ролі зайчиків, лисички, ведмедика, а їх люблячі мами подбали про гарні костюмчики. Друга кляса під проводом п. Ірини Клименко випровадила сценку „Український Свят-Вечір".

Настроєва й зворушлива картина. Учні третьої кляси (учителька Стефасія Шеремета) і четвертої (учителька п. Люба Цегельська) виконували дві збірні декламації, обі Константини Малицької, виголошуючи їх зі зрозумінням.

Дуже добрі були теж індивідуальні декламації: Молитва до св. Миколая (учениця Оля Зборовська), „Ой, отче Миколаю" (Христя Данилишин), „У ніч чудес" (Леся Климочко).

Між точками співав хор школи під управою п. Вацук при фортепіяновому акомпаніяменті п. Цегельської різні коляди. Хор невеличкий, але співає на два голоси чистенько, культурно.

Накінець програми учні 5 і 6 кляс під досвідченою рукою директора школи п. Данила Квасниці випровадили сценку Юліяна Юркова „Св. Миколай серед укр. молоді в зимовому таборі".

Учні говорили гарною українською мовою, вивчили ролі бездоганно, свобідно поводилися на сцені. Ціла програма виказала великий вклад праці учителів і учнів, за що всім належиться признання.

За це св. Миколай, якого так достойно заступав інж Володимир Приймак, роздав чемним дітям, учням, а також учителям дарунки, від кружка батьків.

А. Р.

У Ню Йорку відкрито виставку образів Миколи Кричевського

Ню Йорк. — В неділю 23 січня ц. р. відкрито в залі Літературно-мистецького Клюбу посмертну виставку акварель видатного українського артиста-маляра Миколи Кричевського. Виставку відкрив формально голова Об'єднання мистців українців Америки мистець Петро Андрусів з Філядельфії, а коротку промову виголосив його заступник, мистець Антін Малюца. Характеризуючи твори Миколи Кричевського і згадуючи цілу мистецьку родину Кричевських, промовець погоджувався з минулотижневою статтею І. Кедрина в „Свободі" на цю тему. Зрештою він звернув увагу на глибшу проблему: створення постійної галерії-музею, де можна б зберегти бодай зразки мистецької творчости українських скульпторів і малярів, які діють поза межами України.

Виставка творів Миколи Кричевського охоплює 114 акварель малого і середнього розміру, здебільша пейзажі: види Парижу і його передмість, Рівєри, мости, пристані, канали Венеції, чотири образи української тематики, один акт. Багато образів продано вже на попередній виставці у Філядельфії. Не зважаючи на препогану погоду у першому дні виставки відвідало її багато осіб.

Подорож проф. інж. В. Іваниса

В своїй подорожі на захід ЗДА з Торонта до Лос Анджелесу, проф. інж. Іванис, останній Отаман Вільної Кубані, завітав на кілька днів до Денверу, Колорадо.

Пробув він в Денвері від 7 до 11 січня 1965, знайомлячись з місцевим українським громадянством, оглядаючи місто й його гірські околиці, що нагадали йому рідний Кавказ. З цієї нагоди, під головуванням проф. д-ра Б. Винара відбулися 10 січня 1965 спеціяльні сходини Денверської Групи УВАН. На них привітав від Групи проф. Іваниса, як заслуженого професора українських високих шкіл та дійсного члена канадійського НТШ і члена-кореспондента канадійської УВАН -інж. Л. Биковський, секретар Групи. Д-р В. Винар вітав проф. В. Іваниса як видатного українського науковця, інженера й економіста.

Проф. В. Іванис виголосив цінну інформаційну економічно-технічного характеру доповідь на тему: „Руйнування сільського господарства в ССР і його колоніях".

По обговоренню її відбулася в тому ж приміщенні зустріч гостя з громадянством, яке громадно прибуло вшанувати небуденного гостя. Одночасно заходами д-ра Б. Винара і інж. Л. Биковського влаштовано виставку головніших творів проф. В. Іваниса.

Проф. Павлина Данчук з Арґентини прибула на постійне перебування до ЗДА

В неділю 17-го січня ц.р. до Ню Йорку прибула Павлина Данчук, професор українознавства і бувша голова Української Педагогічної Громади в Арґентині, разом зі своєю донькою, студенткою економічного факультету, солісткою танцювального ансамблю проф. Смальцева, декляматоркою і хористкою.

Проф. Павлина Данчук закінчила студії мовно-літературного факультету в Києві 1938 року і працювала в Дарницькій 163-ій середній школі міста Києва.

Неспокійні часи другої світової війни примусили її покинути рідні землі і еміґрувати в світ. В 1945 р. проф. Данчук прибула до Франції, де зорганізувала і провадила Четвергову школу для українських дітей в Парижі, а також вела дитячі відпочинкові оселі до 1948 року. Одночасно вела коректу журналу „Соборна Україна", видаваного проф. І. Борщаком.

Від 1948 до 1965 років перебувала в Арґентині, в місті Буенос Айрес, займаючись організацією і стабілізацією викладів українознавства при українських національних організаціях „Просвіта", „Відродження" та в українських парохіяльних рідних школах.

На протязі восьми років виконувала обов'язки директорки парохіяльної середньої Рідної школи о.о. Василіян в Буенос Айресі, а також була одною з ініціяторів Української Педагогічної Громади в Арґентині, очолюючи її через п'ять років.

Проф. П. Данчук опрацювала програму стабілізування викладів предметів українознавства від 1-ої до 10-ої кляс. Одночасно вона займалась організацією і веденням дитячої відпочинкової оселі для українських дітей в Арґентині. Виїжджаючи з Арґентини, вона залишила цілий ряд своїх вихованців-наслідників, які сьогодні продовжують працювати у різних ділянках при наших молодечих організаціях і рідному шкільництві.

Вітаємо проф. Павлину Данчук на терені З'єднаних Держав і віримо, що вона і тут продовжуватиме працювати у цій важливій ділянці праці, якою є виховання нашої молоді на чужині.

Михайло Івасівка

З діяльности „Товариства Плекання Рідної Мови"

Оттава. Тут у приміщенні Оттавського університету відбулося 11-го січня інавґураційне зібрання Президії „Товариства Плекання Рідної Мови", на якому продискутовано проєкт статуту Товариства, що його опрацював д-р М. І. Мандрика з Вінніпеґу.

Щоб наладнати зв'язки між українськими скупченнями в країнах вільного світу, рішено створити Президіяльну Раду Товариства, в склад якої входили б представники Европи, Америки, Австралії й Нової Зеляндії. Осідком Товариства назначено місто Вінніпеґ у Канаді (адреса: 3597 Ста. Б. Вінніпеґ 4, Ман.).

На зібранні продискутовано теж зміст наступного числа органу Товариства „Слово на сторожі", що його представив проф. Яр. Рудницький, редактор журнала. Нарадами проводив проф. К. Біда, президент Товариства. Як відомо, ціль „Товариства Плекання Рідної Мови" — сприяти збереженню й культурі української мови в діяспорі.

Нова Управа Відділу СУА в Бриджпорті

Бриджпорт Конн. (М. О.). Недавно тут відбулися Загальні Річні Збори 73 Відділу Союзу Українок Америки в присутності 29 членів цього Відділу. Зборами проводила п. Ольга Сусла — голова і п. Марія Остапенко — секретар.

Звіти, дискусії та уділення абсолюторії уступаючій Управі виповнили першу частину Зборів.

До Управи на 1965 рік вибрані: Мирослава Чубатий — голова, Анна Чернявська — заст. голови, Ірина Федоронько — секретар, Марія Слівінська — касир, Стефанія Жеребецька — культ. осв. референт, Стефанія Бабій — імпрезовий референт, Марія Остапенко — пресовий референт Ольга Пендаківська реф. суспільної опіки, Ольга Папроцька — реф. зв'язків, Фрозина Бойчук — господиня і Катерина Липська — заст. господині.

Контрольна Комісія: Анна Зелик, Ольга Сусла, Климентина Борис.

Заступники: Дарія Стахів і Марія Болонна.

Голова Зборів подякувала новообраній Управі за прийняття обов'язків.

На закінчення голова Управи п. М. Чубатий сказала, що при допомозі і добрій волі всіх членів Відділу, вона зможе вив'язатися із своїх обов'язків.

пресовий референт **М. О.**

● **Генерал Максим Вейґан**, шеф штабу у французькій армії у першій світовій війні, коли головним командантом тієї армії був маршал Фош, скінчив 92 роки. В минулому тижні він упав у своєму помешканні і зломив стегнову кість. Вейґан був шефом французької військової місії у Польщі і йому приписували головну заслугу у виграній битві під Варшавою у 1920 р. („чудо над Віслою"), що дуже сердило Пілсудського, який ту заслугу приписував собі.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ВІДЗНАЧАЮТЬ РОКОВИНИ 22-го СІЧНЯ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

го Дня" в Йонкерс в дні 22 січня в часі великого парафіяльного приняття в приявності майже 500 осіб. Рівночасно мейор Флин проголосив номінацію о. дек. Клоса „почесним мейором міста Йонкерс" в дні 22 січня, вказуючи його заслуги для нашої громади.

В цій церемонії взяли участь також президент УН-Союзу п. Йосиф Лисогір, п. В. Клозник, представник Ветеранів, сотрудники місцевої укр. кат. парохії, представники місцевої леґіслятури, голови і представники українських місцевих організацій. З тої нагоди двоє дівчат в українських строях вручили мейорові міста букет квітів. 22-го січня в год. 11 передпол. перед міським ратушом відбулися дальші святкування, в часі яких Всч. о. Теодор Вареха відчитав спеціяльну молитву, мейор міста Джан Е. Флин відчитав проклямацію „Українського Дня" та мав відповідну промову до численно зібраної української громади (біля 150 осіб — мимо робочого дня). Відтак відбулося піднесення Українського Прапору хорунжими, б. вояками УПА та делеґацію учеників Укр. Парохіяльної Школи.

П. Вілліям Чолій, майстер церемонії, відчитав урядове письмо Р. Л. Оттінджера, місцевого конґресмена, в справі 47-ої річниці проголошення Української Народної Республіки. Промова в англійській мові п. Вілліяма Чолія, а в українській п. С. Коцибали, та укр. нац. гимном закінчили це свято. Приявні були також амер. представники місцевих урядів.

Закінчено святкування 22 січня Академію в неділю 24 січня в авдиторії укр. народної школи, де з промовами виступили п. Евстахій Несторук, голова місцевого комітету Дому СУМА, інґр. Іван Базарко, з ГУ — ООЧСУ в Ню Йорку та Вілліям Чолій, представник вже тут родженої ґенерації. В артистичній частині були деклямації п-ні Ольги Женецької і студ. С. Івасютина, та виступи жіночого хору ім. Лесі Українки під орудою п. Олександра Кулинича, при акомпаніяменті д-ра Олега Сохана і виступи Музичного Гуртка СУМА під дир. п. Володимира Губіцького.

(С. К.)

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

В суботу, дня 23 січня ц. р., в залі Української Католицької Церкви відбулась Святочна Академія. В мистецькій частині приймали участь: святочна промова ред. В. Душника: сольовий виступ баритона Л. Рейнаровича: український хор під управою проф. Б. Маркова, при фортепіяновому супроводі Ю. Цибрівського: скрипковий дует Марусі Гобельської й п. Дмитра Козака з Канади та танцювальна група п. В. Гіни. Заповідачем був д-р Я. Туркало.

Свято влаштоване відділом УККА під проводом п. Олега Р. Микитея.

На святі вручено Пропам'ятну таблицю „Шевченківська Нагорода Свободи" для Сенатора Т. Дж. Дадда за його піддержку змагань українського народу за державну незалежність. Таблицю вручив ред. Душник п. Д. Мартинові, персональному секретареві Сенатора Дадда.

ТРЕНТОН, Н. Дж.

Дня 24. січня ц. р. в залі Української Православної Церкви, відбулося Свято 22-го січня ц. р. В програмі було: спільний виступ Молодечих Організацій — „Пласт", „Сума", ОДУМ і Православної Молоді. Святочну промову виголосив Д-р Володимир Калина. В мистецькій частині виступав також Квартет Бандуристів під проводом п. Романа Левицького.

Заповіджені врочистості з нагоди роковин 22-го січня

НЮ ЙОРК

В рямцях Дня Української Незалежности відбудеться тут у неділю 31 січня ц. р. о год. 6.30 вечора Свято Самостійности і Соборности, присвячене 47-им роковинам проголошення Четвертого Універсалу та 46-им роковинам Акту Української Соборности. Головним промовцем на цьому святі буде ВПреосв. Архиєпископ Мстислав. В дальшій програмі свята буде відчитання проклямацій губернатора Н. Рокефеллера і посадника Р. Ваґнера, виступи хору „Прометей" із Філядельфії та ін.

КЛІВЛЕНД-ПАРМА, ОГАЙО

Українські Злучені Організації, Відділ УККА, влаштовують Свято Державности 7. лютого о год. 5-тій вечора в авдиторії Чарлз Муні Гай Скул, 3213 Монтклер Аве.

Святочну промову виголосить професор історії в Назарет Акедемі Адріян Кармазин.

Деклямуватимуть Ігор Оліяр і Мирося Мудрак. Рівнож виступить хор „Дніпро"; з сольоспівами пань Надії Якимцов і Олени Кондратенко. На Святі будуть відчитані проклямації „Дня Української Незалежности" губернатора стейту Огайо та мейора міста Клівленд.

ЮТИКА, Н. Й.

Святочна Академія відбудеться в суботу, 30-го січня ц. р. в залі Української Православної Церкви при 841 Блікер вулиці. Початок — година 7:30 вечора. Доповідь виголосить о. Василь Дзюба.

В дні 22 січня ц. р. Мейор м. Ютики Франк Дулен підписав Проклямацію Українського Дня в присутності делеґатів Відділу Українського Конгресового Комітету: о. Богдана Смика, Володимира Запаринюка, Петра Ермака і Степана Гуцала. Церемонія підписання була того ж вечора передана на Телевізійній Стації. Про ню подавали також звідомлення місцева англомовна преса.

ВІЛЛІМЕНТИК, Конн.

Святочна Академія відбудеться в неділю, дня 7-го лютого ц. р. в залі Українського Народного Дому. Початок о годині 4-ій вечера. Доповідь виголосить П. В. Самохвал.

Ню БРУНСВІК, Н. Дж.

Святочна Академія, яку організовує Відділ УККА, відбудеться для м. Ню Брунсвік і околиці в місцевості Бавнд Брук, в залі Православної Церкви. Початок: година 5:30 вечера.

Доповідь виголосить Організаційний Референт УККА, п. Іван Базарко в неділю, дня 7. лютого ц. р.

В дні 22 січня ц. р. делеґація всіх місцевих українських організацій м. Ню Брунсвік була у посадника м. Ню Брунсвик, Мейора Паулюса і останній проклямував день 22 січня — Українським Днем. — Делеґацію очолювали: голова Відділу УККА п. Дам'н Ґеча і місцевий парох о. Василь Данчак.

У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ВІЙСЬКО ПЕРЕВЕЛО ЗНОВУ ПЕРЕВОРОТ

Сайгон. — У вівторок 26-го січня військо перевело новий державний переворот у Південному В'єтнамі. Головний командант південно-в'єтнамських збройних сил, генерал Нгуєн Хан, який зрікся був влади 27 жовтня минулого року в користь цивільного уряду під проводом прем'єра Тран Ван Гуонґа, знову перейняв повноту влади. В комунікаті, проголошеному від цілого війська, ото ж і в імені інших ґенералів, стверджується, що єдиною причиною теперішнього перевороту була нездатність цивільного уряду опанувати ситуацію та завести лад в країні. Внаслідку, говориться у тому комунікаті, поважні військові сили були стаціоновані у містах, в запіллі, для зберігання тамошнього спокою із шкодою для воєнного фронту проти комуністичних аґресорів. Генерал Хан заявив, що ціллю нової військової влади є перевести стабілізацію політичних відносин і скликати Національні Збори на 21 березня цього року. Ген. Хан буцім-то задумує притягнути до співпраці не тільки військовиків, але й представників різних політичних партій та обох найбільших релігійних таборів — буддистів і католиків. Ген. Хан підтримував уряд Тран Ван Гуонґа і тільки в останній хвилині звернувся проти нього. Цей останній переворот перейшов безкровно. Доля Тран Ван Гуонґа покищо не відома. Найбільший заколот спричинювала в останніх тижнях опозиція збоку буддистів. В той сам день, як військовики перевели в Сайґоні державний переворот, у місті Натранґ на північному сході від Сайґону, спалила себе на смерть 17річна дівчина, у публічній демонстрації в користь буддистських вимог, щоб прем'єр Тран Ван Гуонґ подався до димісії. Та дівчина була одною із 200 буддистських монахів, монахинь і студентів, які сиділи з відкритими головами на сонці на публічній площі і переводили від кількох днів демонстраційну голодівку. Свідками того жахливого самогубства був великий гурт людей.

„ЗАРЕВО" мало зустріч з головою ВО УНРади Миколою Лівицьким

Ню Йорк. (П. Д.) — В річницю проголошення Самостійности Української Народної Республіки та Соборности всіх Українських земель 22-го січня місцева клітина Українського Академічного Товариства „Зарево" влаштувала в приміщеннях Українського Інституту Америки зустріч свого членства і прихильників з перебуваючим тепер в Ню Йорку головою Виконавчого Органу УНРади Миколою Лівицьким. Відкрила зустріч Анна Процик, яка одночасно в імені Управи привітала шановного гостя й якого всім приявним в короткій доповіді представила Маріянна Приходько. Після виголошення обширної доповіді головою ВО УНРади Миколою Лівицьким, слідувала дискусія, яку відтак продовжувано під час прийняття в його честь. На зустрічі приявні вітали також колишнього прем'єра Уряду Карпатської України Юліяна Ревая. Зустріччю керував голова Центрального Проводу „Зарева" Павло Дорожинський.

Таємничий вибух знищив половину летунства Ляосу

Вієнціян. — В неділю 24 січня ц.р. серія вибухів на летовищі під столицею Ляосу Вієнціяну знищила, мабуть, 9 бомбовиків й один транспортний літак, також знищений ганґар і інші будинки на летовищі. Цю катастрофу приписують „нещасливому випадкові", що ніби внаслідку механічної хиби з важкого скорострілу на одному літаку впало кілька стрілів: кулі пробили газоліновий танк в сусідньому літаку, газоліна загорілась і вибухла та спричинила ланцюжну реакцію: впродовж кількох хвилин ціле летовище було одним великим полум'ям, тим паче, що на летовищі були змагазиновані численні скрині з бомбами й дрібною амуніцією. Ціле ляоське військове летунство нараховувало 28 бомбовиків типу Т-28, доставлених Америкою. Ляоський уряд напевне проситиме Америку заповнити катастрофальну втрату, що її зазнав Ляос.

Появився уже 19-ий зошит гаслової „Енциклопедії Українознавства"

Сарсель. Видавництво „Молоде Життя" закінчило друкування і розіслало передплатникам і редакціям газет 19-ий зошит словникової (гаслової) частини „Енциклопедії Українознавства", що появляється заходами і під фірмою Наукового Товариства ім. Шевченка, під головною редакцією проф. Володимира Кубійовича та при співпраці великого гурта українських еміґраційних науковців. 19-ий зошит охоплює гасла на літеру М, від Максименко Олександер до Меретич Бернард.

Крім десятків дрібніших гасел в цьому зошиті вміщені більші статті проф. О. Оглоблина про Михайла Максимови і Миколу Маркевича, В. Кубійовича про Мале Полісся, про Марморську котловину та Марморсько-Буковинську верховину, Б. Кравцева про Малу Русь, С. Гординського про Малярство, о. М. Ваврика про Манастирі, С. Процюка про Манґанорудну промисловість, проф. Г. Теслі про Манітобу, д-ра В. Голубничого про Марксизм, про Махна і Махнівщину та про Машинобудування, А. Жуковського про Мармарощину, д-ра І. Лисяка-Рудницького про Тому Масарика, А. Качора про Маслосоюз, проф. Т. Рябоконя й д-ра А. Фіґоля про Математику, М. Кураха про Машино-тракторні станції, проф. В. Плюща про Медицину, Медичну освіту й Медичні журнали і написані спільно Б. Кравцевим і проф. О. Оглоблином статті про Масонство та про Мемуарну літературу. Друкується вже і незабаром буде розісланий черговий 20-ий зошит Енциклопедії Українознавства.

День Українського Студента в Дітройті

Український Студентський Клюб при Вейн Стейт Університеті в Дітройті влаштовує 29 січня ц. р. День Українського Студента. У програмі дня: Перед полуднем виставка й продаж експонатів українського мистецтва (вишивки, кераміка тощо) в Стейт Голл (будинок університету);

О год. 4-тій по полудні — доповідь професора Лойольського університету в Шикаґо д-ра Василя Маркуся на тему: „Роля українського студента в національному розвитку";

О год. 8-ій вечора — музично-мистецька програма з участю мішаного хору Трембіта та виступи студентів, членів Клюбу.

● **З Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку** повідомляють, що в п'ятницю, 29-го січня ц. р. відбудеться Вечір, присвячений українським колядкам. Професор д-р Зиновій Лисько виголосить „Слово про українські колядки", після чого, в другій частині Вечора відбудеться Концерт колядок у виконанні найкращих хорів в різних осередках еміґраційного поселення українців. Ці колядки награні на стрічці. Початок о год. 8 вечером.

МИКОЛА ЛІВИЦЬКИЙ
Голова Виконавчого Органу
Української Національної Ради.

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

(Зміст доповіді виголошуваної в різних осередках Америки і Канади восени 1964 р.)

(8)

Що це таке „політика визволення" збоку Заходу у відношенні до поневолених Москвою народів? Отже, трудно вичислити всі заходи, які вкупі склались би на те, що було б політикою визволення. Це — постійна інформація - пропаганда через радіо і всякими іншими способами, але не така вихолощена, як вона робиться тепер деякими покликаними до цього інституціями на Заході. Це — постійні заяви солідарности демократичних держав Заходу з поневоленими народами і їх постійні вимоги до Москви, щоб вона дала поневоленим народам можливість свобідного волевиявлення. Це, далі, — постійне утримування справи поневолених народів на порядку дня міжнародних проблем, наприклад, на форумі Об'єднаних Націй, як це започаткував був колишній прем'єр Канади Діфенбейкер, але що, не відтримане іншими, звелося нанівець. Це, нарешті — готовість Заходу не лише придивлятися пасивно, якби серед поневолених народів вибухли такі події, як у 1956 році в Угорщині.

Це все витворило б серед поневолених народів специфічний стан, який я називаю атмосфрою визволення. В цій атмосфері незадоволення серед поневолених народів національним гнітом і браком політичних, економічних і соціяльних свобід та загальний, масовий спротив проти такого стану — витворили б таке постійне напруження в Совстському Союзі і в цілому т. зв. комуністичному бльоці, що в кінцевому результаті це привело б до революційного вибуху. І цей революційний вибух (або, не біймося цього слова революція), як кінцевий результат унутрішніх процесів у країнах, що перебувають під тоталітарною владою Москви, мав би, на мій погляд, усі вигляди на успіх, коли він стався б не лише в одній країні (як це було з Угорщиною), а в усіх чи більшості країн одночасно або майже одночасно і при прихильному наставленні з боку Заходу.

Україна ізольовано ледве чи може визволитися шляхом кінцевого революційного вибуху. Разом з іншими — так. І тут виникає питання наших союзників у боротьбі проти російсько-совєтського імперіялізму. Це питання не нове. Ці союзники — це інші неросійські народи Совєтського Союзу (білоруси, кавказці, туркестанці й інші), а також т. зв. сателітні народи (болгари, угорці, румуни, поляки і т. д.).

Як відомо є в нас з нашими західніми сусідами не тільки непорозуміння, але й дуже поважні спори — з уваги на їх територіяльні претенсії до України. Та нашим завданням було б постаратися якось ліквідувати наші розходження з західніми сусідами. Взагалі, одне з завдань української зовнішньої політики — ліквідування й уникання зайвих конфліктів, щоб облегшити боротьбу на головному фронті: проти совєтсько-російського імперіялізму. Ми не можемо „воювати" проти всього світу!

Зауважмо, що й між різними сателітними народами існують всякі спірні питання. Наприклад, між Польщею і Литвою або між Румунією і Угорщиною. Але вони йдуть разом проти страшної загрози збоку Москви.

Ми також мусимо постійно шукати порозуміння з нашими безпосередніми західніми сусідами. Воно, це порозуміння потрібне нам тепер — для спільного фронту проти Москви. Воно буде нам потрібне і в майбутньому. Бож сьогодні мало не всі українські політичні течії сходяться на тому, що майбутня незалежна Україна має належати до Об'єднаної Европи, будова якої вже, властиво, розпочалася. Отже, до тієї Об'єднаної Европи через наших західніх сусідів ми „не перескочимо". Очевидно, порозуміння з нашими західніми сусідами може статися тільки при умові, що ми ніяк не відступаємо від наших позицій: соборність українських земель в українській суверенній і самостійній державі.

На мою думку, намічений вище плян нашої визвольної політики має вигляди на успіх ще й тому, що спротив і революційний вибух проти комуністичної диктатури, в кінцевому результаті, не виключені і серед самого російського народу. Це питання дискусійне. Але його не варто згори відкидати бо воно має велике значення для української визвольної акції.

Коли ми твердимо, що серед росіян у Совєтському Союзі немає і не може бути спротиву комуністичній диктатурі то цим ми зниохочуємо до справ поневолених народів деякі політичні кола Заходу. Ці кола думають — слушно чи неслушно, це інша річ — що самі поневолені народи не мають досить сили, щоб привести до упадку режим і совєтську імперію. А значить, на думку згаданих кіл, якщо серед росіян не може бути ніякого спротиву, то для Заходу не лишається нічого іншого, як тільки політика коекзистенції, себто шукання зближення з Совєтським Союзом.

Далі, наші твердження про неможливість наявности спротиву серед росіян — не відповідають або, принаймні не зовсім відповідають дійсності. Справді, в національному відношенні серед росіян незадоволення немає, бож вони являють собою нарід панівний. Але в Совєтському Союзі немає свободи і для росіян в політичному, економічному й соціяльному відношенні. А це викликає незадоволення і певний спротив і серед них.

Пригадаймо минуле. Проти колишньої царської імперії був безумовно спротив і серед росіян (і то, може, навіть насамперед серед них, хоч і не з національних, звичайно мотивів). Революція 1917 року вибухла в центрі царської імперії, в Петрограді. І з того тоді ми, українці, й інші неросійські народи скористали. Правда, дуже швидко по революції російські демократи, а тим більше російські большевики, виявили себе не меншими імперіялістами, як російські реакціонери недавніх часів. Алеж таки в певний момент революція в центрі дала нам можливість започаткувати рух, який за кілька місяців завершився проголошенням новітньої української держави.

Те саме стосується і сучасного моменту. Революції в самих лише країнах поневолених народів — дуже тяжкі. Це зрозуміла річ, бож у руках панівного народу є всі засоби для злушення такої революції. Отже, якби й тепер революційний вибух (як кінцевий результат всього того, що діється в Совєтському Союзі і в комуністичному бльоці) розпочався в центрі імперії — це улегшило б завдання неросійських народів, які використали б ситуацію. Хоч, звичайно, може вже дуже швидко після цього ці народи були б знову змушені боротися, цим разом з наслідниками нинішніх можновладців у Москві, якби вони заходилися втримати імперію.

Спогад про Олю Долотовську

Гарна, вродлива дівчина, а на веселі дотепи — майстер, вміла і знала, що говорити і зі старим і з малим. Активна сумівка, вихованиця юнацтва вчила української мови, пісень та танців. Тішилися діти, тішились і ми, дивлячись, як Оля з своїм юнацтвом виступала з танцями на оселі СУМА. Голосники повідомляли, що провід СУМА в Пасейку гарно працює.

Та раптом струни молодого життя Олі урвались, відійшла від нас в потойбічне життя на віки. Ми втратили не лише Олю, ми втратили українську патріотку, яка працювала для добра нації. Багато людей зібралось не лише з Пасейку, а й з інших стейтів, віддати останню шану милій Олі.

Ф. Ч.

Про тих, що відійшли

Український Народний Союз це майже єдина українська установа, яка дбає про своїх членів за життя та рівночасно і про тих, які відходять від нас у вічність.

За життя УНСоюз допомагає своїм членам морально й матеріяльно. УНСоюз виплатив мільйони долярів для вдів, сиріт, неміцним чи хворим своїм членам. Комерційні асекураційні компанії, закінчують не тим, що лише збирають вклади. В асекураційних компаніях всякі зміни чи ухвали переводиться лише кількома членами, а УНСоюз переводить зміни статуту чи вибір нової Управи на Конвенції делеґатів. Яка велика різниця!

Кількадесять років тому ми в Америці не мали стільки інтеліґентів. Але знайшлися кілька священиків та інтеліґентів, які не відцуралися робітника, свого українського народу. Вони організували УНСоюз, почали видавати „Свободу", щоб підвищувати свідомість українського робітника, злучити усіх земляків у одну родину.

Останнім часом з болем у серці мусимо час до часу прощатися з нашими старими членами, себто піонерами, які закладали УНСоюз і постійно докладали цеглинку до цеглинки, що дало так великі наслідки. Влітї 1964 наш Відділ 238 УНСоюзу втратив трьох членів, ними були: Теодор Письменний, Стефан Медвідь і Агафія Міськевич (Бербилицька). Члени нашого Відділу 238 УНСоюзу попрощали всіх померлих, були на Богослуженнях, як рівнож члени відділів 307-374.

Наш Відділ молитвою згадав і вшанував померлих членів. У неділю 18 жовтня о. І Данилевич зараз по Службі Божій в українській православній церкві св. Андрея попросив усіх приявних, щоби залишилися і разом взяли участь в молитвах за спокій душ померлих. Церква була заповнена членами Відд. 234-307, 374 УНСоюзу. Співав хор під проводом молодого диригента Антона Пащака.

На кінець о. І. Данилевич сказав кілька теплих слів про тих, що відійшли від нас, та сказав, що жадна інша організація не шанує так своїх членів як УНСоюз.

Вкінці хор проспівав „Вічная пам'ять".

М. Давнекиба

Невидані цінні літературні скарби

Є різні натури серед творців духовної культури — серед наших письменників. Один напише коротеньку новельку, може і з незахоплюючим змістом, несе її до різних редакцій і таки добивається, що якийсь редактор „змилосердиться" і той твір побачить світ на сторінках часопису. Інші мають не лише талант, але й практичні здібності: видадуть своїм накладом свою повість і енергійно розсилають свою книжку по всіх усюдах за післяплату. Але є ще інший тип письменника, який свій мистецький талант натхненно виливає в літературних творах і... чекає видавця, а сам не має капіталу щоб фінансувати появу в світ своєї праці. І лежать його твори, як закопаний скарб, без користи для суспільства, без слави для нашої культури і, розуміється, без найменшої винагороди за працю автора.

До цього, третього типу авторів треба віднести теперішній стан літературної праці відомого й талановитого письменника Фотія Мелешка — одного із сеньйорів вільної української літератури. Його „Три покоління", том 1-ий, виданий накладом в 10.000 примірників „Українським Видавництвом" у Кракові 1943 року, дістав літературну премію і увесь наклад був вичерпаний. За ним шукають тепер, як за вже бібліографічною рідкістю. Том 2-ий цієї ж повісти видала „Книгоспілка" в Ню Йорку 1959 року, з нагоди 70-річчя автора. Книга викликала широку доброзичливу критику багатьох критиків у різних періодичних органах. Хто перечитав цю книжку на понад 300 сторінок друку, то, хоча її зміст і має свою цілість, — той, зацікавившись, схоче придбати і том 1-ий, а його ніде не знайдеш...

„Три Покоління" — це мистецьки написані анали життя українського народу і то так майстерно, з таким широким діяпазоном природно пов'язаних між собою тем, що перед читачем розгортається картина відродження української нації (головно в її низах, у селянських масах) в усіх ділянках політичного й суспільного життя. Легкий стиль реальність опису подій, знаменита аналіза психології типів та часом просто поетична форма викладу ваблять читача. Книга зацікавлює, викликає власні переживання подій. Ви наче самі все те бачите, наче перебуваєте своїм єством в Україні в ті роки перед революцією, при ній, при відродженні державного життя, при навалі червоної Москви і так далі. Живе перо автора створило цю цінність у формі повісти, читаєш її, як цікавий роман — перед нами фільм з історії трьох українських поколінь.

Це монументальна монографія, яка другим томом ще не кінчилась.

Автор має готові до друку 3-й і 4-й томи і працює над останнім 5-м томом. Крім того, має взагалі до видання вісім томів своїх праць.

Але хто видасть цей цінний вклад не лише в скарбницю українського красного письменства, але і в мистецтво зображення цілої епохи життя народу, свідком і учасником якої є автор? Він вже давно відсвяткував свою семидесятку, але лишається повний енергії і ясної пам'яті та живого мистецького таланту слова, працює дальше з пером в руці і тим робить велику послугу нашій культурі і історії.

Яке видавництво захоче не розкидатись своїм капіталом на дрібніші видання, а зробило б більший „бизнес", собі на честь і славу, оприлюднивши монументальну працю Фотія Мелешка? Таке видавництво збагатить наші літературні скарби, що їх творять українські письменники у вільному світі, серед яких — цей козацького роду й кремезности автор, що дістав аж дві літературні премії-нагороди, визначається високотворчою культурною працею, але скромно... чекає.

Слово належить ВШ Пп видавцям і видавництвам...

Антін Куцинський

Філія ОДУМ в Шикаґо влаштовує вечір-концерт Анатоля Юриняка

Філія ОДУМ-у в Шикаґо влаштовує в неділю 31 січня, в залі при Катедрі Св. Володимира, при Кортез і Оклей вулицях, о 3:30 дня Ювілейний вечір і концерт Анатоля Юриняка, знаного українського літератора і поета.

Ширший загал нашого суспільства майже не знає А. Юриняка. Щойно в січні цього року тут вийшла його перша збірка поезій, деякі були друковані в журналах та газетах. Знають автора як літературного критика і літературознавця. Крім півсотні критичних статтей і нарисів, А. Юриняк ще в 1955 році випустив накладом видавництва „Перемога" в Буенос Айрес книжку „Літературний твір і його автор".

Минулого року вийшла перша серія невеличких книжечок повного курсу українознавства, тобто науки теорії і практики красного письменства під назвою „Творчі компоненти літературного твору."

Щоб дати авторові змогу видати дальші серії започаткованої праці, філія ОДУМ-у влаштовує вечір-концерт. Це не буде звичайний авторський вечір, бо значну частину програми займуть вокальні та музичні точки. Серед виконавців вечора-концерту — автор, Р. Турянська, Л. Ціпинська, М. Гарасевич-Дачишин, І. Драгомирецька, члени ОДУМ-у. Вокально-музичну частину репрезентують ліричний тенор Мацюк, баритон д-р Рудавський, тенор Шах, акомпануватимуть проф. Шуть та Л. Зарицька.

ОДУМ в Шикаго докладає зусиль, щоб дати українській громаді культурну імпрезу і допомогти А. Юриняковi матеріяльно.

Радіо-авдиція українських колядок та Різдвяний Свят-Вечірній концерт у Балтіморі

Звичайно, щоб почути по радіо гарну програму українських колядок у Свят-Вечірню годину, ми наставляємо наші приймачі на пересилання „Голосу Канади" з Монтреалю. Але цього року Українська Студентська Громада в Балтиморі зробила нам усім приємну несподіванку. Саме 24-го грудня м. р. у Навечеря Різдва Христового за латинським стилем, о год. 10:30 вечора, на хвилях місцевої найпотужнішої радіовисильні ВБАЛ залунали радісно такі рідні мелодії прекрасних наших колядок.

Заповідав студент Мерилендського університету Олег Булавка, пояснюючи англійською мовою назву колядки, хору та назвавши диригента.

Колядка ішла за колядкою, переплітані настроєвими різдв'яними віршами Богдана Лепкого та зворушливим патріотичним привітом.

Авдицію опрацювали студентки і студенти місцевих коледжів — члени Укр. Студ. Громади: Ірка Хархаліс, Марійка Хмілевська, Слава Зелинська, О. Булавка, О. Поліщук, О. Траска і мґр. Ю. Ілінський.

Технічний монтаж цієї авдиції виконали д-р Д. Коструб'як і студент Б. Булавка.

Спонзорами тієї авдиції були місцеві українські організації, парохії обох віровизнань, професіоналісти та окремі громадяни.

У суботу 9-го січня ми знову мали рідкісну нагоду пережити цілий вечір незабутньої духової насолоди. В залі місцевої ІВК-и Балтиморський Відділ УККА та 59-ий Відділ Союзу Українок влаштували Святкову Різдв'яну зустріч-концерт. За святковими столами, заставленими традиційними Свят-Вечірніми стравами, засіли громадяни.

Гостей щиро привітав голова місцевого Відділу УККА д-р Дмитро Коструб'як, заповідав програму студент О. Булавка; виступав хор, були деклямації над вертепом у виконанні пластового новацтва.

Хором диригував д-р Дмитро Коструб'як. Різдв'яні поезії Б. Лепкого деклямували студентки Іра Хархаліс та Іра Притула.

Панна Оленка Лучишин при акомпаніяменті Марійки Хмілевської виконала декілька колядок.

Вертеп, — сценічне дійство на тему Різдв'яних звичаїв, виконали пластові новаки під керівництвом Надії Зінкевич.

Програму закінчила патріотичним привітом мґр. Лідія Лемішка — голова 59 Відділу СУА.

Потім парох української католицької церкви св. Михаїла поблагословив страви, а всі присутні проспівали колядку „Бог Предвічний". Присутній

Короткі вісті

● Американське Гуманне Товариство розписало конкурс на нову лапку на миші і на більші тварин, яка не ловила б їх за ногу та не спричиняла повільну смерть в муках. За новий проєкт на лапку на миші визначена нагорода $5,000, і така сама премія за лапку для більших від миші тварин.

● Мінні Черчилл, 24-річна дружина внука Винстона Черчилла, так само Винстона, в тому самому часі, як 90-річний колишній прем'єр Британії лежав на смертній постелі, переїхала до шпиталю, щоб породити його пра-правнука.

Посмертні згадки

МІХАЛІНА АФІНОВИЧ з дому СТУПАК, членка Б-ва св. ап. Петра і Павла — 57 Відділ УНС в Скогос, Н. П., померла 5-го листопада 1964 р. на 72 році життя. Походила з села Пізнянка Гетьманська, пов. Скалат. Полишила в смутку чоловіка, 2 синів Михайла і Євгена, внука і 2 невістки, сестру в Польщі. Похорон відбувся 9 листопада 1964 року. Похована на українському католицькому цвинтарі в Скогос, Н. П.

Вічна Їй Пам'ять!

Управа Відділу

Розшуки

Розшукую Настасію Максимівну Сердіченко, яка виїхала до Америки приблизно 50 років тому. Пошукує Оксана Потапенко-Колесніченко, 650 Buchanan Str., N. E. Minneapolis, Minn.

Хто проживає у Вашинґтоні, які колись виїхали з Щущенки, або з Ржищева з родичів Потапенків, обізвіться. Пошукує Оксана Потапенко-Колесніченко, 650 Buchanan Street, N. E., Minneapolis, Minn.

Шукаю родину
БАЗИЛЯ ЗАВРОЦЬКОГО
які жили до 1930 р. на вул. Лопаївка, одного села; на Київщині. Як тільки ви є де тут, так я вас, ласкаво прошу, напишіть.
P. Sachnewycz
510 E. 13th Street
New York 9, N. Y.

Пошукую свого брата
АНДУХА ЛЕМЕХУ
з села Пархача, пов. Сокаль. 1926 р. він працював в Бют, Монтана. Хто про нього знає або він сам, хай звернеться на понижчу адресу:
Pawlo Lemecha
12936 — 113 A Avenue
Edmonton, Alta, Canada

ТАРЗАН, ч. 5377. Перед домом Могутнього!

Тарзан і його компаньйони були зловлені дикими тубільцями і їм наказали маршувати...

Швидко вони прийшли до квітучого і впорядкованого села...

Зараз після приходу їх завели перед велику хату... Дім отого дивного Могутнього!